

MUTLULUK ÜZERİNE BİR ÇÖZÜMLEME

Dr. İsmail ULUKUŞ

Antalya, 2013

İÇİNDEKİLER

- [Giriş](#)
- [Sağlık ve Mutluluk birbirine bağlı](#)
- [Büyülü sözcük](#)
- [Göreceli bir kavram: Mutluluk](#)
- [Hayat bir arzular yumağıdır](#)
- [Arzuların tatmini ve tatminsizliği: Haz ve Elem](#)
- [Arzu ve isteklerimizin kontrolü](#)
- [Arzu ve isteklerimizin kaynağı: İhtiyaçlar](#)
- [İnsan varlığının beş boyutu](#)
- [Madde boyutumuzla ilişkin ihtiyaç ve istekler](#)
- [Fizyolojik boyutumuzun ihtiyaç ve istekleri](#)
- [Psikolojik boyutumuzun ihtiyaç ve istekleri](#)
- [Akıl boyutumuzun ihtiyaç ve istekleri](#)
- [Mânâ ve ahlâk boyutumuzun ihtiyaç ve istekleri](#)
- [Olgunlaştıkça değişen arzular ve zevkler](#)
- [Sonuç olarak](#)
- [Ebedî bir mutluluk için](#)
- [İletişim](#)
- [Yazar hakkında](#)

Değerli okuyucularım,

Elinizdeki bu e-kitap, insan mutluluğunun mahiyeti üzerine yapılmış bir analiz denemesidir. İnsanın olgunluk mertebelerine göre değişen mutluluk anlayışını ortaya koymakta ve ebedi bir mutluluğa giden yolu araştırmaktadır. Bu e-kitap, 2007 yılında yayınlanan nüshanın gözden geçirilmiş yeni bir düzenlemesidir. Kitabın, okuyucularının mutluluk anlayışına daha farklı bir yaklaşım getirerek onların dünya görüşüne önemli katkılar sağlayacağını düşünüyorum. Yararlı olması ümidiyle...

Dr. İsmail Ulukoş
29 Ağustos 2010
Antalya

001 Giriş

Değerli okuyucularım,

Bütün insanlık aleminin akla gelebilen her türlü dünyevî ve uhrevî çaba ve uğraşlarının son amacı, "insanın mutluluğu" değil midir?

İnsanlar neden uğraşırlar, çabalarlar, değişik kazanç kapıları bulmaya çalışırlar, buldukları işte ilerleyip gelirlerini artırmaya gayret ederler? Daha mutlu bir hayat sürdürebilmek için değil mi?

Bunca bilimsel ve akademik çalışmalar, keşifler, icatlar, yeni yeni buluşlar niçin yapılır? Çeşitli devlet örgütleri, Sağlık Kurumları, Sosyal Güvenlik Kuruluşları, Sigortalar, Bankalar, Fonlar niçin kurulur? Ordu birlikleri, jandarmalar, polisler, zabıtarlar neden görevlendirilir? Yollar, metrolar, uçaklar, telefonlar, teknolojinin son ürünleri çeşit çeşit makineler niçin yapılır? Hepsi ve hepsi insanların daha kolay, daha güvenli, daha rahat ve sonuç itibariyle de daha mutlu bir hayat sürdürmeleri için değil mi?

Acaba mutluluk için ortaya konulan bunca maddi vasıtanın hepsi tamam olsa, nihai amaç olan mutluluk tam anlamıyla gerçekleşmiş olur mu? Yalnız bunlarla insanın mutlu olmasını sağlamak mümkün müdür?

Değerli okuyucularım,

Genç ve güzel kalarak şü dünyada mutlu bir hayat sürmek ve öldükten sonra da ebedî bir ahiret mutluluğuna kavuşmak şüphesiz ki herkesin en büyük arzusudur. Şü geçici dünya hayatında, genç ve sağlıklı kalmayı ve ömrünün hiç değilse büyük bir kısmında sağlıklı, zinde, dinç, dinamik, enerji dolu mutlu bir hayat sürmeyi kim istemez ki!...

İnananlar, yalnız bu dünya hayatındaki mutluluk ile de yetinmezler. Onlar bu **dünya hayatının mutlulukları** yanında **ebedi bir ahiret mutluluğu** da isterler. Hatta onlar, geçici olan bu dünya hayatını, asıl ve ebedî olan ahiret hayatının bir tarlası gibi gördüklerinden bu dünya hayatını, yalnızca, ebedi olan ahiret mutluluklarını ele geçirmek için bir fırsat, bir vesile, bir vasıta olarak değerlendirmeye çalışırlar.

002 Sağlık ve mutluluk birbirine bağlı

Kuşkusuz **insanın yaşadığı ömür boyunca genç ve sağlıklı kalması, mutlu ve huzurlu bir hayat geçirmesiyle yakından ilgilidir.** Yani mutlu ve huzurlu bir yaşama biçimi ile, genç ve zinde kalma durumu arasında doğru yönde bir bağlantı vardır. Duvarı nem, insanı gam yıkarmış... Gamlı, kederli, hüznü ve kalben huzursuz insanların omuzlarının nasıl çöktüğünü, cevvaliyetlerinin nasıl kaybolduğunu hiç görmediniz mi? Mutluluktan gözlerinin içi gülen insanlarla karşılaştığınız zaman onların yüzlerinin her zamankinden daha güzel görüldüğünü hemen fark edersiniz. Durum ve davranışlarına baktığınız zaman da, her türlü güçlüğün üstesinden gelecek kadar kendilerini güçlü, genç ve dinamik hissettiklerini görürsünüz.

Değerli okuyucularım, yanılığa düşmeyelim. Kendimizi bir şey sanmayalım. Varlık, güç ve kuvvet Ulu Allah (c.c.)'a mahsustur. Biz güçsüz kulların varlığımız da, enerjimiz ve kuvvetimiz de tamamen görecelidir. Bizler Rabbimizin yaratması, ihtiyaçlarımızı karşılaması ve varlığımızı ayakta tutması ile varız. Bizlerin bütün gücümüz, kuvvetimiz, becerilerimiz, başarılarımız, Rabbimizin bizlere bahsettiği kadardır. Yoksa Yaratan'ımız istemez, O'nun yardım ve ihsanı olmaz ise biz aciz kullar, bir parmağımızı bile oynatamayız. İşte bu durumumuzu bir an bile aklımızdan çıkarmadan yazalım, okuyalım, konuşalım, dinleyelim...

İnsanın kalben huzurlu olmasıyla genç ve zinde kalması arasında bir ilişki olduğunu söylemişim. İşte insanın bu sağlıklı, genç ve

zinde kalma durumu, yalnız kişinin kalben huzurlu olmasına ve mutlu bir yaşantı sürmesine bağlı bir olgu da değildir kuşkusuz. Bu, bir yandan insanın kendi kontrolü dışında kalıtsal olarak gelen fizyolojik ve biyokimyasal özellikleri ile, diğer yandan da kendi kontrolü altındaki beslenme, dinlenme, yaşama biçimi, insanlara ve dünyaya bakış açısı gibi etkenlerle de yakından ilgilidir.

Allah (c.c.) her şeyi sebeplerle yaratmaktadır. Huzurlu ve mutlu bir hayat sürme, genç ve sağlıklı kalmanın sebeplerinden olduğu gibi, **sağlıklı ve erkin bir durumda olmak da, mutlu ve huzurlu olmanın temel şartlarından birisidir.** Yumurta tavuktan, tavuk yumurtadan misali. Ne sağlıklı olmadan mutlu bir hayat yaşanabilir, ne de mutsuz, huzursuz ve sıkıntılı bir hayat içinde sağlıklı ve zinde bir vücut sahibi olunur.

Güzel veya yakışıklı olmaya gelince; bu, hiç kuşkusuz bir Allah vergisidir. Allah celle celalûhu, bu hususta bazı kullarına fazlı kereminden bolca ihsan etmiştir. Bazılarını da nasipsiz bırakmıştır. Bu konuda Allah (c.c.)'ın lûtuft ve ihsanına uğrayanların kibirlenip böbürlenmesine bir sebep olmadığı gibi, bu hususta yeterince nasiplenememiş olanların da üzülmelerine gerek yoktur. Çünkü bunda kendilerinin bir payı, bir katkısı yoktur. Gerçi kişinin daha güzel veya daha yakışıklı olma konusunda kendi çabalarıyla yapabileceği bazı şeyler de yok değildir. İnsan kendi üzerindeki giderilmesi mümkün olan kusurları gidermeye çalışmalı, bakımlı olmalı, temiz, özenli, şık giyinmeli ve özellikle de beslenme ile ilgili ayrıntılı bilgiler edinerek dengeli ve iyi beslenmenin insan vücudundaki olumlu etkilerden yararlanmaya çalışmalıdır.

Değerli okuyucularım,

Kuşkusuz, insanın kendi kontrolünde olmayan bazı şeylerle uğraşarak sizlerin değerli zamanlarınızı alacak değilim. Benim amacım, insanın kendi elinde olan ve kendi cüz'i iradesiyle

düzeltebileceği konularda bazı bilgi kısıntılarını aktararak bir çoğumuzun farkında olmadığı için önemsemediği ufak tefek bazı ayrıntıların hayatımızı etkilemedeki rollerini ortaya koymak, böylece hayatınızı nasıl değiştirebileceğinizi gözler önüne sererek sizlere dünya ve ahiret mutluluklarının kapılarını aralamaya çalışmaktır.

Daha kısa bir anlatımla, bu kitapta sizlere, mutlu bir dünya ve ahiret hayatı için günlük yaşantınızı yeniden düzenlemede kullanabileceğimiz bazı bilgi ipuçlarını sunmaya çalışacağım inşaallah. Bunlar **dünya ve ahiret mutluluklarınızın maddi ve manevi anahtarları** olacaktır. Bunda tam olarak başarılı olabilecek miyim, olamayacak mıyım, bilemiyorum. Eğer başarabilirsem, sizlere aktardığım bu bilgi kısıntılarıyla, ömrünüzün kalan kısmını daha sağlıklı, daha huzurlu ve daha mutlu bir şekilde geçirmek olanağına kavuşacaksınız. Ve inşaallah hayatınızın yönünü, gidişini değiştirecek ve sizlere yeni istikametler kazandıracak olan bu küçük hizmetinden dolayı bu görüşüze çok dualar edeceksiniz.

003 Büyülü sözcük

Mutluluk, günlük yaşantımızda çok sık telaffuz ettiğimiz bir sözcük. **Herkes bu büyülü sözcüğün ifade ettiği anlamı yakalamaya ve onu yaşamaya çalışıyor.** Herkes daha mutlu bir hayat sürebilmek için, akıl almaz uğraşların içinde. Durmadan peşinden koştuğumuz bu mutluluk, acaba nasıl bir şeydir? Bu kavram herkes için, acaba, aynı anlama mı geliyor? Bir genç, bir hasta veya gurbette çaresiz kalmış bir garip için mutluluk sözü ne ifade ediyor? Ağzımızdan mutluluk sözü çıktığı zaman neden herkes farklı şeyler anlıyor? Veya soruyu başka bir şekilde soracak olursak, dünya ehlini çok mutlu eden şeyler, gönül adamları için neden bir anlam ifade etmiyor? Bir hastayı çok mutlu eden bir olayın sağlıklı bir kişi için neden anlamı yok? Kısaca sormak gerekirse, **acaba mutluluk ne demektir?**

004 Göreceli bir kavram: Mutluluk

Değerli okuyucularım,

Taa gençlik yıllarımdan bu yana zaman zaman bu soruları kendime sormuş ve “Acaba bu mutluluk denilen şey nedir?” sorusunun cevabını aramaya çalışmışımdır. Şimdi izin verirseniz konu üzerinde yaptığım gözlemleri, analiz ve sentezleri bir özet halinde sizlere de sunmak ve vardığım sonuçları sizlerle paylaşmak istiyorum.

Mutluluk, çok izafi (göreceli) bir kavramdır. Genel olarak mutluluk sözcüğü herkese göre, hatta aynı kişinin yaşamındaki farklı aşama, olay ve durumlara göre ayrı anlamlar ifade etmektedir. Ömrünün bir aşamasında, meselâ gençlik yıllarında, müzik setinin sesini sonuna kadar açarak müzik dinlemekten çok büyük mutluluk duyan bir kişi, bir başka aşamada, meselâ ihtiyarlık yıllarında, sessiz, sakin bir ortamda kitap okumaktan büyük bir mutluluk duyabilmekte, hatta daha önce kendisine çok büyük bir haz veren o gürültülü müzik dinleme olgusu artık hayatının bu döneminde onun için bir ıstırap kaynağı olmaktadır.

Mutluluk, herkese göre değişen izafi bir kavramdır demiştim. Durumun zihinlerinizde daha belirgin fotoğraflar halini alması için, insanların farklı olaylardaki mutluluk yaklaşımını, tamamen kendi uydurduğum ve fakat her biri gerçek hayatın çok sık rastlanan görüntüleri olan çeşitli düzmece senaryolar içinde sizlere yansıtmak, sonra da affınıza sığınarak bunlar üzerinde bazı yorumlar yapmak istiyorum.

İşte size günlük hayatımızdan bazı kesitler...

*

Hasan, henüz ilk öğretim okulunda... Sekizinci sınıfa yeni geçti. Tıpkı adı gibi güzel, uslu ve yumuşak huylu bir çocuk. Bütün öğretmenleri severler onu. Ona sık sık övgüler yağdırırlar. Fakat o kesinlikle şıarmaz. Çok da çalışkandır. Okumaya meraklı... Yolda bir takvim yaprağı bulsa, okumadan edemez. Arkadaşlarının bir çoğu şımarık zengin çocukları... Hepsinin bisikletleri, bilgisayarları, kaykayları, kısaca bir çocuğun arzu edeceği her şeyleri var... Hasan'ın ise hiçbir şeyi yok. Gerçi onun bir bilgisayardan başka hiçbir şeyde gözü yoktur. Ah bir bilgisayarı olsa!... Her gün arkadaşları gelip “Bu akşam bilgisayarda şu oyunu oynadık”, “Dün gece şu siteye girdik”, ya da “Falanca ile çet yaptık” gibi sözler ettikçe Hasan'ın yüreği cız etmekte, ah keşke benim de bir bilgisayarım olsa da ben de onlar gibi çeşitli oyunlar oynayabilsem, internette çeşit çeşit sitelere girebilsem diye iç geçirmektedir.

Hasan'ın babası orta halli bir esnaftır. Ders yılının ortalarına doğru işleri açılmış ve Hasan'a söz vermiştir:

- Sınıfını başarılı bir şekilde geç, sana güzel bir bilgisayar alacağım.

Fakat bir anda ekonomik kriz patlak verince sözünü yerine getirememiştir. Dolar yükselmiş, alışverişler durmuştur. İşleri her geçen gün kötüye gitmektedir. Hiç sifatah etmeden kepenk indirdiği günler olmaktadır. Artık evinin zorunlu ihtiyaçlarını bile karşılayamamaktadır ki nasıl bilgisayar alsın. Hasan, babasının onlar için her gün nasıl daha çok üzüldüğünü görmekte ve babasını üzmemek için değil verdiği sözü hatırlatmak, bilgisayarın adını dahi ağzına almamaktadır.

Durum bu vaziyette iken bir gün bir telefon gelir Danimarka'daki dayısından: Yarın uçakla geliyoruz, bizi karşılayın, diye... Çok sevinmişlerdir. Dayısı çok neşeli bir adamdır. Girdiği yere neşe saçar. Hiç değilse onun sayesinde sıkıntılarını biraz unutacaklardır. Bir taraftan da onları iyi bir şekilde ağırlayamayacakları için üzölmektedirler.

Derken dayısıgiller gelir... O günü hoş beş ile geçirirler. Ertesi gün dayısı Hasan'ın bilgisayara olan iştiyakını öğrenince hiç tereddüt etmeden hemen onu bir bilgisayarçıya götürür. Akşama eve bilgisayar gelmiş ve kurulmuştur bile.

Şimdi siz Hasan'dan daha mutlu bir kişi tasavvur edebilir misiniz?

*

İşte Zeynep bebek...

Ne kadar da güzel ve sevimli bir bebektir o. Tıpkı kartpostallar-daki gibi. İki ay kadar önce gözlerini dünyaya açtı. O henüz pek küçücük... Etrafındakilerin sevip okşamalarına yeni yeni gülücüklerle tepki vermeye başlamış, bu olumlu tepkiler sebebiyle de herkesin gözünde daha sevimli bir duruma gelmiştir. Herkes onun çevresinde pervanedir. Fakat bugün her nedense çevresindeki ablalar, teyzeler yoktur. Zeynep bebek annesiyle baş başa ve yalnızdır. Bugün çok kötü bir gündür Zeynep bebek için. Annesinin işi başından aşkındır. Temizlikçi kadın gelmemiş, temizliği anne yapmak zorunda kalmıştır. Babası yemek konusunda titizdir. Evde yemek yok, yemek yapılması gerekmektedir. Çamaşır, bulaşıklar... Hasılı iş, iş, iş... Zeynep bebek, altını kirletmiş, açılmış ve durmadan ağlamaktır. Fakat annesi, bir türlü bebeğiyle ilgilenecek zamanı bulamamaktadır. Aradan saatler geçivermiş, bebeğin altı pişmiş, korkunç acılar vermeye başlamıştır. Ağlamakta, ağlamakta, durmadan dinlenmeden ağlamaktadır...

Ve sonunda annesi bakmıştır ki işlerin bitesini yok yavrusunu daha fazla ağlatmamak için bütün işlerini bir yana bırakmış, artık Zeynep bebekle ilgilenmeye başlamıştır. Bu sevimli bebeği emzirek karnını doyurmuş, altını temizlemiş, güzelce yıkayıp kurulamış, pişiklerini kremlemiştir. Böylece açlıktan ve pişiklerden doğan acıları ve sıkıntıları giderilen Zeynep bebekteki keyfe bakın siz şimdi... Yavrunun tekrar neşesi yerine gelivermiş, her zaman olduğu gibi tekrar çevresindekilere gülücükler göndermeye başlamıştır bile... Şimdi Zeynep bebekten daha mutlu kim vardır acaba?

*

Aslı, güzel, çalışkan, henüz çiçeği burnunda bir üniversite öğrencisi. Liseyi geçen yıl bitirdi. Eczacı olmayı çok arzuluyordu ve yapılan üniversitelerarası sınavlarda ilk tercihi olan Eczacılık Fakültesini tutturdu. Sınav sonuçlarını öğrendikleri zaman ailece çok sevindiler istediği yeri tutturdu diye.... Keşke sınavı kazanamasa da bu işler başına gelmeseydi. Ama nereden bilirlerdi böyle olacağını....

Kayıtlara ailece gitmeyi kararlaştırdılar. Böylece fakültenin bulunduğu kentteki yaşama şartlarını da öğrenmiş olacaklardı. Fakat yaklaşık beş-altı saat kadar uzakta bulunan fakülteye kayıt için giderlerken, karşıdan gelen aracın hatalı sollaması sonucu, büyük bir kaza yaptılar. Babasının kaburga kemiklerinde, annesinin sağ bacağında kırıklar meydana geldi. Ama her ikisinde de hayati bir tehlike yoktu.

Aslı'nın durumu hepsinden daha kötü idi. Omurilik zedelenmesi sonucu belden aşağısı tutmaz olmuştu. Doktorlar çekilen filmleri tekrar tekrar incelediler. Omurilik kayması sonucu sinirlerde ezilme ve tahribatlar meydana gelmişti. Sinirlerdeki zararlanmanın derecesi hakkında tam bir fikir edinilememekle birlikte pek umutlu da konuşmuyorlardı. Genç kızın dünyası bir anda karariverdi!...

Halbuki gelecekle ilgili ne büyük beklentileri, ne büyük hayalleri vardı. Okulunu birincilikle bitirecek, sonra mahallenin en işlek yerinde bir eczane açacaktı. Zaten hastane de yakındı buraya. Eczanesini özenle düzenleyecek, beyaz önlüğünü giyerek müşterilerini güler yüzle karşılayacaktı. İşlerini yoluna koyduktan sonra da çocukluk aşkı olan Osman ile evlenecekti. Mutlu bir yuvaları, cıvıl cıvıl çocukları olacaktı. Doğumuna yakın işleri kalfalarına bırakırdı... Daha neler yoktu ki hayal dağarcığında... Şimdi ise bütün bu güzel hayaller, bir anda yok olup gitmişti. Her şey, birkaç saniye içinde olup bitivermişti.

Annesi babası artık kendi acılarını unutmuşlar, şimdi kızlarını teselli etmeye çalışıyorlardı. Fakat hiçbir söz Aslı'ya tesir etmiyordu. Nasıl tesir etsindi ki her şey apaçıktı ve artık bundan sonra ömür boyu tekerlekli sandalyeye mahkûmdu. Hayatının bundan sonrasını düşünmek bile istemiyordu. Karanlık, kapkaranlık, acı ve ıstıraplarla dolu bir gelecek...

Ancak anne ve babasının bir tek sözleri kendisini teselli ediyordu: "Allah'tan ümit kesilmez."

O her şeye gücü yeten yüce Yaratana ve O'nun ilahi takdirine inanıyordu. Çekeceği çile varsa çekecekti. Eğer hakkında iyileşmesi takdir edilmişse iyileşecekti. İşte bu düşüncelerle ilk şoktan sonra daha sakin ve mütevekkil davranmaya başladı. Doktorların tavsiye ettikleri eksersizleri daha bir istekle yerine getirmeye başladı.

Gerçekten de birkaç hafta sonra olağan üstü bir durum oldu. Doktor Bey muayene ederken çok hafif de olsa bazı tepkiler almaya başladı. Önce inanamadılar. Göz yanılması olduğunu düşündüler. Tekrar tekrar denediler. Gerçekten de bir tepki vardı. Hepsi çok, çok sevindiler... Hiç değilse bir ümit ışığı belirmişti. Aslı eksersizlerine daha bir sıkı sarıldı. Bir yandan da beslenmesine çok dikkat ediyor, diğer yandan eksersizleri hiç aksatmadan sürdürüyordu.

Günler günleri, haftalar haftaları takip etti. Her geçen gün yeni gelişmeler oldukça yaşama sevinci artıyor, eksersizlere daha bir istekli, daha bir tutkulu sarılıyordu.

Bu arada anne ve babası da iyileşmişler, kızlarının bir an önce normal hayatına dönebilmesi için bütün güçleriyle çalışıyorlar, onu ümit verici sözlerle yüreklendiriyorlar ve hayata dört elle sarılması ve eksersizlerini hiç aksatmadan yapması için ellerinden geleni yapıyorlardı.

Aradan ne kadar zaman geçti onlar da tam hatırlamıyorlardı. Aslı, babasının işte olduğu bir günde, annesinin de yardımıyla eksersizlerine başlayacaktı. Nedense o gün kendisini çok güçlü hissediyordu. Ayağa kalkıp uzun süredir kullanmadığı bacaklarının güçsüz bedenini taşıyıp taşıyamayacağını denemek isteği geldi içinden. Annesi düşüverecek endişesi ile yerinden fırlayıp hemen yanına geldi ise de o içindeki bu önüne geçilmez arzuyu çoktan yürürlüğe koymuş ve koltuk değneklerini çoktan atmıştı bile. Aaaa... O da ne? Gerçekten ayakta durabiliyordu!.. Annesi, düşerse moralinin çok bozulacağını düşüncesiyle, kaygılı kaygılı olup bitenleri takip ederken, gerçekten de, biricik sevgili kızı, kendinden emin bir şekilde, kendisine bakıp gülümseyerek dimdik ayakta duruyordu. Hatta dengesini kaybetmemeye çalışarak birkaç adım atmıştı bile... Aslı için artık bundan daha mutlu bir olay olur muydu?

O gün babalarına bu müjdeli haberi verebilmek için akşamı ipe çektiler.

*

Mehmet, şimdi Tunceli'de asker. Arslan gibi bir komando. Mehmet'in ailesi Uşak'ın bir köyünde oturuyor. Çiftçilikle uğraşıyorlar. O, ailenin tek oğlu... Dört kız çocuktan sonra doğdu. Ana-babası yaşlılıklarında çifti çubuğu çekip çevireceği için onun doğumuna çok sevindiler. Onun için onu ayrı bir

ihitimamla besleyip büyüttüler. Ailesi ona çok bağılı olduğı gibi, o da ailesine çok bağılı. Birçok delikanlı gibi askere, davul zurna eşliğinde, törenlerle uğurlandı. Ayrılırken ana-babası da, kendisi de göz yaşlarını tutamadılar. Ailesinden ayrılalı dokuz ay gibi uzunca bir zaman oldu. Şimdiye kadar hiç izin kullanmadı. Artık bu kutsal vatan hizmetinin güçlüklerine, tozuna toprağına, sıkıntılarına iyice alışmış görünüyordu Mehmet.

Mehmet'e komutanları, çok sıkı bir eğitim vermişlerdi. Askerde ilk öğrenilecek şeyin sabretmek ve her çaresizliğin bir çaresini bulmak olduğunu çok iyi öğrenmişti. O artık köyünden ayrıldığı günlere göre daha olgun bir insandı. Onun için birçok şeyleri hep sükûnetle karşılıyordu. Buradaki hiçbir şey şimdi artık o ilk günlerdeki gibi kendisine acı ve sıkıntı vermiyordu. Bedenen de kendisini çok zinde, çok güçlü hissediyordu. O artık çakı gibi bir askerdi. Ah bir de şu hasretlik olmasa...

Köyünün taşı toprağı, insanları, anası ve babası, ablaları, ve kalbinde diğerlerinden daha farklı bir yeri olan yavuklusu Kezban... Çeşit çeşit oyunlar oynayıp, birbirlerine akla hayale gelmez kurnazca şakalar yaptıkları arkadaşları... Her şey, ama her şey gözünde buram buram tütüyordu. Hele o anacığının yufka açtığı günlerde yaptığı bükmeler, gözlemeler... Anacığını çok özlemişti... O anacığı ki ona hiç kıyamazdı. Başına bir felaket gelivercek diye yüreğı titrerdi. Babası, Mehmet'e, bütün diğer babalar gibi, biraz resmi davranırdı. Gerçi çok merhametli ve çok yufka yürekli bir insandı. Ama oğlu ile arasında daima bir mesafe bırakırdı. Fakat anacığı öyle değildi. O onun hem anası, hem sırdaşındı. Her derdini onunla paylaşırdı.

Mehmet bunları düşünerek özlem dolu gözlerle taa uzaklara dalıp giderken arkadaşları bir haber getirdiler: "Mehmetçik" programının çekimi için televizyoncular geliyorlarmış. Hepsi de çok sevindiler. Hepsi için bir değişiklik demektir bu.

Televizyoncular o gün askerleri program için topladılar. Önce komutanları, mikrofonu eline alarak sert bir üslupla birliğini ve başarılarını anlattı. Ve her şartta vatana hizmete hazır olduklarını, gerekirse vatan için seve seve canlarını vereceklerini gurur ve heyecanla ifade etti. Sonra sıra erata geldi. Onlar da memleketlerine sağlık ve afiyette olduklarını bildiren mesajlar ve selâmlar gönderdiler. Kabiliyeti olanlar şiirler okudular. Kahramanlık türküleri okudular. Mehmet de gurbette kendi yazdığı bir vatan şiirini bir anadolu türküsüne uyarlayarak yanık bir sesle okudu. Orada bulunan herkes çok duygulandı bu türküden.

Türkü bittikten sonra programın sunucusu Mehmet'ten mikrofonu geri alıp kameraya doğru dönerek şöyle bir konuşma yaptı :

“Sevgili izleyiciler,

Mehmetçik Programını biliyor ve izliyorsunuz. Bizim bu programda her hafta bir sürprizimiz oluyor. Bunun için daha önceden, program yapacağımız birliğin komutanına yazarak birlikte bulunan askerlerin adlarını istiyor ve bunlar arasında kur'a çekiyoruz. Kur'ada hangi asker kardeşimizin adı çıkarsa, o asker kardeşimizin ana-babasını askerlik yaptığı kıt'asına kadar getirerek kendisiyle görüştürüyoruz. Bu hafta da böyle bir sürpriz hazırladık. Şimdi sizlere o şanslı kardeşimizin adını anons edeceğim.”

Bu sözlerle birlikte herkeste bir heyecan fırtınası esti. Acaba bu şanslı kişi kim idi? Her askerın gönlünde tatlı bir ümit belirdi. Herkesin yüzünde bir merak... Bütün gözler sunucuya dikilmiş... Sunucu ise hem seyirci üzerinde, hem de askerler üzerindeki merak ve heyecanı artırmak için, şanslı kişiyi hemen açıklamıyor, araya espriler sıkıştırıyor, fıkralar anlatıyordu.

Mehmet'e gelince... O kendisi için böyle bir şeye hiç ihtimal vermiyordu. Çünkü çocukluğundan beri şansa dayalı hiçbir işte bir kerecik olsun talih yüzüne gülmemişti... Değil ki burada gülecek..

Sunucu bir an talihli askerin ismini anons etmekten vazgeçti. Sonra da "Uzun yoldan gelen misafirlerimizi sıkıcı bir ortam içinde daha fazla bekletmeyelim" diyerek elinde mikrofonla yayın aracına doğru yöneldi ve "İşte sürprizimiz" diyerek doğrudan yayın aracının içinde beklettikleri orta yaşlı karı-kocayı birliğin önüne çıkarıverdi.

Aa, o da ne? Mehmet'in anne ve babası. Mehmet bir anda neye uğradığını, ne yapacağını, ne diyeceğini şaşırıldı. Hemen koşarak anne ve babasının yanına varıp ellerini hasretle öptü, öptü, öptü... Hepsi sarmaş dolaş oldular. Gözlerden bir anda sevinç gözyaşları boşandı.

O sırada tüm birlikten büyük bir alkış tufanı...

Mehmet için bundan daha mutlu bir an olabilir miydi?

Mehmet, hayatının en büyük sürprizlerinden biri olan bu önemli hatırayı belleğinin en seçkin yerinde bir hazine gibi sakladı yıllarca. Evlenip çoluk çocuğa karıştıktan sonra da aile sohbetlerinde, askerlik anılarının en güzellerinden biri olarak ve o anın heyecanını tekrar dakika dakika yaşayarak sık sık anlattı durdu herkese...

*

Şimdi de Ömer Efendinin hikâyesinde sıra...

Her şey o rüya ile başladı. Peygamber efendimizin kendisini ziyarete çağırdığı o rüya ile. Yıllarca manevi hazzını bir türlü

unutamadığı o rüya ile. O rüyada Peygamber efendimiz, her yana ışık saçan nurlu çehresi ile görünmüş, ve “Beni ziyarete ne zaman geleceksin? “Beni ziyarete ne zaman geleceksin? “Beni ziyarete ne zaman geleceksin? diye üç kere tekrarlamış sonra da “Seni bekliyorum.” diye ilave etmiş ve gözden kaybolmuştu. Bu rüyadan sonra Ömer Efendi'nin yüreğine bir kor düştü. Allah aşkıyla, peygamber aşkıyla yanıp tutuşmaya başladı. Fakat bir türlü nasip olmuyordu.

Ömer Efendi, Devlet Su İşlerinde yıllarca hizmet verdikten sonra dört beş yıl önce emekli olmuş bir teknikerdi. Emekli olmadan önce cumadan cumaya namaza giderdi, ama emekli olduktan sonra beş vakit namazı aksatmadan kılmaya başladı. İşlerinde dürüst bir insandı. Yıllarca devlet hizmetinde çalıştı, bir kuruş kul hakkını üzerine geçirmedi. Bir çoğundan yaşça çok büyük olmasına rağmen amirlerinin emirlerine bir gün bile herhangi bir sebeple itiraz etmedi. Munis, yumuşak huylu bir insandı. Ama ortada bir haksızlık oldu mu birden bire kükrer, aslan kesilirdi. Haksızlığa hiç tahammül edemezdi. Müdür falan dinlemezdi, pat diye söylerdi. Onu bu doğru sözlülüğü sebebiyle herkes severdi.

İşte emekliliğinden az sonra gördüğü o rüya Ömer Efendiyi çok etkiledi. Ondan sonra dini vazifelerine daha büyük bir özen göstermeye başladı. Geçmiş yıllarda çok güzel kitaplar satın almıştı. Fakat bir türlü okumaya fırsat bulamamıştı. Çalıştığı yıllarda okumaya zaman bulamadığı o kitapları, şimdi, aylaklığın da verdiği can sıkıntısı ile, birer birer devirmeye başladı. Okudukça öğreniyor, öğrendikçe de neden şimdiye kadar dinine önem vermediğine hayıflanıyordu. Özellikle de onun bunun sözlerine bakarak namazlarını kılmadığına çok üzülüyordu. Ama zararın neresinden dönülse kâr idi. Her gün, hiç değilse bir günlük namazını kaza ederek borçlarını ödemeye karar verdi ve hemen uygulamaya da başladı.

Fakat onu asıl üzen Peygamber efendimizin, rüyasında yaptığı çağrıya bir türlü icabet edememesiydi. Her yıl hacca niyetleniyor fakat bir türlü nasip olmuyordu.

Ömer efendinin başkaları gibi bir sürü yan geliri yoktu. İlk yıllar hac için emekli aylığından para biriktirmeye başladı. Tam üç beş kuruşu bir araya getiriyor, fakat hiç umulmadık bir yerden bir büyük ihtiyaç patlak veriyor, elindeki para eriyip gidiyordu. Birkaç yıl böyle geçti. Nihayet hacca gidip gelecek kadar bir parayı bir araya toplayabildi.

Fakat bu kez de başka engeller ortaya çıktı.

Arabistan hac kontenjanlarını kısıtı. İhtilal oldu; ihtilal hükümetleri, döviz gidiyor diye hacca sınırlamalar getirdi. Derken Ömer efendinin hacca gitmesi bir türlü mümkün olamadı. Bu arada kızı ile damadı büyük bir kaza geçirdiler, onların kazayı bu kadarla atlatmalarına binlerce hamd ederek onlara parasal yardım yapmak durumunda kaldı.

Yeniden para biriktirme çabaları..

Nihayet geçen yıl tekrar imkânlarını zorlayıp birkaç kuruş biriktirerek kutsal yolculuk için gerekli parayı hazırladı. Hac başvuru mevsimini beklemeye başladı. Günleri iple çekiyordu. Bir yandan da herhangi bir engel çıkmaması için Allah'a dualar ediyordu. Günler yaklaştıkça kutsal topraklar gözünde tütmeğe başladı. Artık rüyalarında bile hep oralarda görüyordu kendisini.

Zaman geldi. Başvurular yapıldı. Fakat gene Suudi Arabistan'ın bazı şeyleri bahane ederek Türkiye'ye tahsis ettiği hac kontenjanını düşürmeye çalıştığı haberleri yer almaya başladı gazete ve televizyonlarda. Türk yetkililer, Suudi Hükûmeti nezdinde girişimlerde bulunuyorlardı kontenjanı artırmak için. Ömer efendinin yüreğinde yine endişeler... Şimdi bütün ümit, yine kur'adaki şansta idi.

Derken kur'alar çekildi ve Ömer efendi de büyük bir sevinçle gitmeye hak kazananlar arasında olduğunu öğrendi.

İşte Ömer efendi için bundan daha büyük bir mutluluk olur mu idi. Artık yıllardır beklediği an gelip çatmıştı.

Böylece yıllardan beri arzuladığı fakat her defasında bir engel ortaya çıktığı için bir türlü gerçekleşemeyen bir hayal gerçekleşiyor ve Ömer efendinin içi içine sığmıyordu. Gözleri dolu dolu olduğu halde, ellerini kaldırarak Rabbine şöyle dua etti: “Ey Ulu Allah'ım, bu günleri bana gösterdin, hakkımı tamamlayarak Peygamber efendimize varmayı da nasip eyle, bu aciz kulunu bu kutsal yolculukta yalnız ve yardımsız bırakma Ya Rabbi!”

Ve yıllardan beri içini yakıp duran ateş bir anda bir duygu pınarına dönüştü. Gözleri yaşlarla doldu... Sessiz sessiz ağladı, ağladı, ağladı... Yanaklarından süzülen bu sevinç ve mutluluk göz yaşları, inci taneleri gibi art arda dökülerek, gömleğinin göğüslerini ıslatıp sınısıklam etti...

*

Değerli okuyucularım,

Bir çoğumuzun yaşadığı ya da kendisi yaşamasa bile yaşayan başkalarında tanık olduğu birçok olaylar arasından sizlere çeşitli mutluluk fotoğrafları sunmaya çalıştım. Sizlere bunun gibi daha pek çok görüntü sunabilirim. Fakat merakımızı anlatmak için bu kadar hikâyenin yeterli olacağını düşünüyorum.

Size acaba birbirinden tamamen farklı olan bu mutluluk fotoğraflarında ortak olan yan nedir? İşte bu sorunun cevabını bulur isek mutluluğun ne olduğunu çözümlenmede ilk ipucunu da yakalamış olacağız. Şimdi bu ortak noktayı keşfetmeye çalışalım...

005 Hayat bir arzular yumağıdır

Değerli okuyucularım,

Kaç yıl önce idi tam hatırlayamıyorum. Siz deyin otuz, ben diyeyim otuz beş. Herhalde Ziraat Fakültesinin dördüncü veya beşinci sınıflarında idim o günlerde.

Bir gün arkadaşlar çıkageldiler. “Yarın, Yüksek İslâm Enstitüsünde Ali Nihat Tarlan Hocanın konferansı varmış, gelir misin?” dediler.

O yıllarda henüz YÖK (Yüksek Öğretim Kurumu) kanunu çıkmamıştı. Şimdiki İlahiyat Fakültelerinin yerinde Yüksek İslâm Enstitüleri vardı. İzmir Yüksek İslâm Enstitüsü de bunlardan biriydi. İzmir’de Güzelyalı’da, Özel Türk Kolejine yakın bir yerlerde idi.

Sonra YÖK Kanunu çıkınca, bu kanunla bütün fakülte, yüksek okul ve enstitüler, dağınıklık ve kargaşadan kurtulup standart bir yapıya, standart bir kuruluş ve işleyiş şekline kavuştular. YÖK Kanunu ile Yüksek İslâm Enstitüleri de İlahiyat Fakülteleri haline geldi.

İzmir’deki bu fakülte, şimdi hâlâ gene aynı yerde mi, değil mi, hiç bilmiyorum...

Ertesi gün kalktık, gittik konferansa. Ben o güne kadar, ne İzmir’deki Yüksek İslâm Enstitüsünü görmüştüm, ne de adını zaman zaman çeşitli vesilelerle işittiğim Ali Nihat Hocayı.

Konferans salonunda, ortalarda bir yerde, oturacak bir yer bulduk. Konferans salonunun giriş kapısı arkada idi. Bizim koltuklarımız, sol blokta, sol orta koridora yakın bir yerde idi.

Konferansın başlama saatine yakın bir sessizlik oldu. “Hoca geliyor” diye fısıldaşmalar duyuldu. Bütün gözler arkadaki giriş kapısına çevrildi. Bir süre sonra kapıda Hoca belirdi. İki yanında genç iki öğrenci Hocanın koltuklarına girmişler, yürümesine yardımcı oluyorlardı. Ben diyeyim yetmiş, siz deyin seksen yaşında. Ak saçlı, ak tenli, zayıf, nur yüzlü, pir-i fani tonton bir adam.

Allah var ya, değerli okuyucularım, içimden “Bu adamın yürümeye mecali yok, acaba nasıl konferans verecek” diye düşünmekten kendimi alamadım.

Yanlarındaki öğrenciler, diğer bir iki öğrencinin daha yardımıyla, sahenin merdivenlerinden Hocayı çıkardılar. Kürsüye götürdüler. Oturtular. Sonra bardağına su koyarak Hocayı yalnız bırakıp sahneden aşağıya indiler.

Herkesin gözü ve kulağı kürsüde. Salonda çıt yok. Hoca, mikrofonu kendi ihtiyacına göre ayarladı, bir iki yudum su içti. Sonra oturduğu yerden dirseklerini kürsüye dayadı ve “Aziz Evlâtlarım” diyerek yumuşacık, sevgi ve muhabbet dolu bir ses tonu ile başladı konuşmaya.

Ama ne konuşma değerli okuyucularım, adam konuşmuyor, sanki şiir okuyor. O cılız, zayıf, üflesen sanki uçverecekmiş gibi duran nazik gövde, salondaki yüzlerce gözün odak noktası... Herkes bir anda sanki gizli bir çekim makinesinin karşı konulamaz cazibesine kapılmış gibi kürsüye odaklanmış. Kimseden çıt çıkmıyor. Hoca o tüy gibi sesiyle konuşuyor, konuşuyor...

Değerli okuyucularım, hayatımda çok konferanslar dinledim, birçok konuşmacının konuşmalarına tanık oldum. Ama Ali Nihat Tarlan Hocanın o konferansından duyduğum manevî lezzeti hiçbirisinden almadım. Allah mekânını cennet eylesin!...

O konuşmada Hoca neler anlattı, nelerden bahsetti, şu anda hiçbirisini hatırlayamıyorum. Zaten bizler o günlerde onun anlattıklarını anlayabilecek kapasitede kişiler de değildik. Bazı şeyleri anlayabilmek için, o konularda bir ön kültürün olması gerekir. Keşke o konferansı şimdi dinlemek imkânın olsa idi. Prof. Dr. Ali Nihat Tarlan Hoca, şair, edebiyatçı, ve mutasavvıf bir adamdı. Herhalde o konferans tasavvufi bazı konularla ilgili idi. O konferanstan belleğimde kalan tek şey Hoca'nın zaman zaman tekrarladığı “Hayat bir arzudur sevgili evlatlarım, hayat bir arzudur...” sözleridir. Bu sözler, bu konferansın üzerinden 30-35 yıl geçmesine rağmen, hâlâ, Hocanın ağzından çıktığı şekli ile, terütaze belleğimde duruyor. Ve bu güçsüz, ancak bu yaşa geldikten sonra, bu sözlerin içindeki gerçek anlamı, yeni yeni anlamaya başladım. Hem de berrak bir şekilde...

Değerli okuyucularım,

Gerçekten de **hayat bir “arzular, istekler yumağı”dır.**

Şimdi sizleri tekrar başa, yani düzmece senaryolar içinde sunduğum mutluluk fotoğraflarına götürmek istiyorum. Bunları tekrar hatırlayınız. Hepsinde ortak olan şey neydi? Arzular, arzular, arzular... Hem de bir çoğu zamanında doyurulmadığı için kat kat büyümüş, katlanmış, katmerlenmiş arzu ve istekler!...

Küçük Hasan'ı hatırlayınız. O bir bilgisayara sahip olmak istiyor, arkadaşlarının yaptıklarını yapabilmeyi arzuluyor, fakat bu arzusu bir türlü gerçekleşmiyordu.

Zeynep bebek... Acıkmış, altı kirlenmişti... Süt emmek istiyor, fakat kendisine bakan olmuyordu. Açlığı arttıkça bu arzu ve

isteği de Őiddetleniyordu. Diğer yandan altı piŐik olmuş, bir an önce bu piŐiđin verdiği acı ve ıstıraplardan kurtulmak ve rahata kavuşmak istiyordu.

Aslı'yı hatırlayınız. Beklenmedik zamanda başına gelen kazanın olumsuz etkisinden bir an önce kurtulmak ve eski günlerine dönmek istiyordu. Üstelik hiÇbir ümidin kalmadığı ve böyle bir isteğin yerine gelmesinin çok imknsız göründüğü bir zamanda. Fakat o Allah (c.c.)'tan hiÇ ümidini kesmeden bir an önce eski günlerine, yani birçok kişinin her an yaŐayıp da hiÇ farkında olmadığı, içinde buldukları durumun kıymetini bilemedikleri, normal bir Şekilde yürüyebilme durumuna dönmek istiyordu. Hem de ne kadar büyük bir arzu ile istiyordu bunu...

Asker Mehmet'in durumunu hatırlayınız. Annesini babasını özlemiŐ, onları görebilmeyi çok arzuluyor, fakat bu arzusu bir türlü mümkün olmuyordu. Her molada yalnız kaldıkça eftarlanıyor, köydeki günlerini hatırlıyor, bu da zlem ve arzularını gittikçe pekiŐtiriyordu.

Ömer Bey'e gelince: O da hacetmek ve bu vesile ile Peygamberimize kavuşmak gibi manevî bir istek peşinde idi. Fakat çeşitli sebeplerle bu istekleri bir türlü gerçekleŐmiyor ve her hac mevsimi gelip hacca gidenleri gördükçe bu özlemleri artıyor, arzu ve istekleri gittikçe Őiddetlenip pekiŐiyordu.

Kısaca hepsinde gittikçe Őiddetlenip pekiŐen, fakat bir türlü doyurulamayan, yerine getirilemediği için de gittikçe derinleŐen, büyüyen, kabaran, katlanan, katmerlenen arzular..., arzular..., arzular... vardı.

006 Arzuların tatmini ve tatminsizliği: Haz & elem

Değerli okuyucularım,

Hasan'ın, Zeynep bebeğin, Aslı'nın, asker Mehmet'in ve Ömer Bey'in hayatlarından sizlere yansıtmaya çalıştığımız bu kesitler, aslında onların yaşantılarının yalnızca belli bir bölümünü, belli bir yönünü içine alan, çok dar, çok sınırlı bir alanı görüntölüyordu. Halbuki onların hayatlarında istedikleri şeyler, yani onların arzu ve istekleri yalnız bunlarla sınırlı değildi.

Örnek olarak Hasan'ı ele alalım. Hasan bir bilgisayara sahip olmak istiyordu.

Ama o uzun vadede, sınıfın iftarlıklar listesine geçmeyi de istiyordu. Okulunu pekiyi derece ile bitirmeyi de istiyordu. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavlarında çok başarılı olmayı, Gen Mühendisliği öğrenimi yapmayı, yurt dışına gitmeyi, öğrendiği bilgilerle, Türkiye'de araştırmalar yapmayı, hiç kimsenin o güne kadar aklına hayaline gelmeyen yeni yeni keşiflere imzasını atmayı da istiyordu. Bu arada güzel, temiz ahlaklı, anlayışlı bir kızla evlenip mutlu bir yuva kurmayı, ve eşinden kendisi gibi güzel, akıllı, çalışkan çocuklarının olmasını da istiyordu. Bunlar uzun vadeli istekler...

Halbuki onun şu anda karnı çok açtı. Hem de çok açtı... En kısa zaman da annesinin sofrayı kurmasını istiyordu ki bir an önce yemeğini yiyip karnını doyursun. Yemekte lezzetli bir çorba, etli yemekler ve nefis bir pilav olması ne güzel olurdu. Hele arkasından da şöyle nefis nefis armutlar, üzümler, şeftaliler olsa idi....

Ah Şu anda bir bisikleti olsa da yemekten sonra aşağı inse ve kültür parktaki bisiklet parkuruna giderek arkadaşları ile bisiklet yarışı yapabilseler idi.

Hava çok sıcaktı. O Şu anda buram buram terliyordu. Şu anda evlerinde bir klima olsa ne iyi olurdu. Ya da bir yüzme havuzu olsa da suya girip buz gibi serinleselerdi.

Değerli okuyucularım,

İŞte burada Hasan'ın hayat örneğinde olduğu gibi insanların hayatları, bazıları çok kısa vadeli istekler, bazıları orta vadeli arzular, bazıları da uzun vadeli emel ve hedefler olmak üzere birçok istek, arzu ve emellerle doludur. Ali Nihat Tarlan Hoca, ne kadar haklı imiş meğer. Gerçekten de insan hayatı bir türlü sonu gelmeyen ve her an yenileri ortaya çıkararak insanı durmadan çeşitli durum ve davranışlar içine sürükleyen bir arzular, istekler, emeller yumağıdır. Bu arzu ve isteklerden bazıları, zamanında giderilemediği için her an yenilenen yüzleriyle gittikçe büyüyüp Őiddetlenerek yle büyük tutkular halini alırlar ki bu tutkuların sahipleri bazen bunları yerine getirebilmek için olmadık yollara baŐvururlar.

Değerli okuyucularım, bu arzu ve isteklerin, özellikle tekrarlandığı ve zamanında doyurulamadığı için gittikçe Şiddetlenmiş olan bu arzu ve isteklerin yerine getirilmesi, insanlara öylesine büyük bir keyf, zevk, haz ve mutluluk verir ki işte bu sebeple bazı kaynaklarda, mutluluk, "arzularımızın sürekli Şekilde tatmininden doğan kıvanç hali" olarak tanımlanmaktadır. Bu arzu ve istekler ne kadar Şiddetli ise bunların yerine getirilmesinden duyulan doyum, haz ve mutluluk da o kadar büyük olur.

Bu arzuların tatmininden duyulan büyük haz ve mutluluk sebebiyle, birçok insan için yaŐamanın tek amacı, bu arzu ve

isteklerin doyurulmasından ibaret görülmektedir. Acaba gerçekten öyle midir?

Arzu ve isteklerimiz, mutluluklarımızın kaynağı oldukları gibi elem ve ıstıraplarımızın da kaynağıdır. Bunlar yerine getirildiği zaman nasıl mutluluk duyuyorsak, yerine getirilmediği zaman da aynı şekilde mutsuzluk, elem ve ıstırap duyarız. Bu arzu ve isteklerin yerine getirilmesinden duyulan haz ve mutluluk ne kadar büyük ise, bunlar yerine getirilmediği zaman da duyulan elem ve ıstırap o kadar büyük ve şiddetli olur.

Kısaca özetlemek gerekirse, **hayatımız bir arzular yumağıdır. Bu arzularımızın tatmini bize haz, tatmin edilmemesi de bize elem verir.** Ya da anlatıma tersinden yaklaşacak olursak, hayatımızdaki bütün haz ve elemelerin sebebi, istek ve arzularımızın yerine getirilmesi veya getirilmemesi gibi görünmektedir. Dolayısıyla bu görüş açısından bakıldığında bütün mutluluklarımızın ve mutsuzluklarımızın sebebi de büyümüş, şiddetlenmiş, kabarmış, katmerleşmiş arzularımızın tatmin edilmesi ya da edilememesidir.

007 Arzu ve isteklerimizin kontrolü

Değerli okuyucularım,

Mutluluk ve mutsuzluklarımızın temelinde yatan ana sebep arzu ve isteklerimizin tatmini veya tatminsizliği olduğuna göre, **bu arzu ve isteklerin bizim tarafımızdan kontrol edilebilir, yönetilip yönlendirilebilir olması**, kendi mutluluğumuz üzerinde kendimizin bir pay sahibi olmamız, bir başka anlatımla, **kendi mutluluğumuz üzerinde kendimizin belirleyici olmamız** anlamına gelir.

İnsanların bir çoğu mutluluklarının da mutsuzlukların da, başarılarının da başarısızlıklarının da sebeplerini hep başkalarında, ya da içinde buldukları fiziksel veya toplumsal ortamda ararlar.

Size basit örnekler vereyim : Meselâ bir öğrenci başarısız olsa kusur hep öğretmenlerindedir. Bir erkek mutsuz olsa, sebebi karısıdır. O erkeğin karısı ile konuşsanız, suçlu kocadır. Bir komutan başarısız olsa, kusur askerlerin gayretsizliğidir. Bir memur her gün eve asık suratla gelse, kusur müdüründedir. Aynı memurun müdürü ile görüşseniz o da kusuru memurda bulur. Yani oynayamayan gelin yerim dar, boyum kısa der, her zaman. Hiçbir zaman kendisinin oynayamadığını itiraf etmez.

Aslında durum tamamen farklıdır. **İnsanın** başarılarının da başarısızlıklarının da, **mutluluklarının da mutsuzlukların da sebepleri, kendisindedir.** Onun için her şeyi kendimizde, kendi özümüzde, kendi nefsimizde aramalıyız, değerli okuyucularım. Kendi başarılarımızın ve başarısızlıklarımızın, mutluluklarımızın ve mutsuzluklarımızın sebebini başka şeylerde arayışımızın

sebebi, nefsimizin, özümüzün kendisine toz kondurmayışıdır. Nefsimiz bir kere halini kabullenip kusuru kendisinde arasa, gönül kapısı gerçeklere açılacak ve hakikatı görecektir. Ama nefsin hevasının kalbi kapladığı durumlarda, gerçekleri görmek asla mümkün olmaz. Kusur hep başkalarında aranır.

İşte arzu ve isteklerimizi kontrol altında tutup yönlendirmenin yolu, nefsimizi bilmekten ve kalb gözümüzün gerçeklere açılmasından geçer. Bunu sağlamayı başarırız, mutluluğumuzu yönlendiren dizginleri de kendi avuçlarımız içine almış oluruz.

Bunu başarabilmek için gelin şimdi sizinle daha ayrıntılı bir analizin içine girelim.

008 Arzu ve isteklerimizin kaynağı: İhtiyaçlar

Arzu ve isteklerimizin kaynağı, ihtiyaçlarımızdır.

İnsan belli bir fiziksel, biyolojik ve toplumsal çevre içinde yaşar. Ekosistem adını verdiğimiz bu çevre, gerçekte, birbiri ile bağıntılı çeşitli unsurlardan oluşmuş bir organizasyondur. İnsan da bu organizasyonun bir parçasıdır. Hatta insan bu sistemin yalnızca bir parçası değil, sahip olduğu akıl ve iradesiyle bu organizasyon içinde çok önemli değişiklikler yapabilecek yeteneklere sahip en önemli parçasıdır. Hatta ekosistem içinde en önemli bir unsur olmaktan da öte insan, bir ölçüye kadar, eşref-i mahluk olarak içinde bulunduğu çevrenin sahibi, çekip çeviricisi ve yöneticisidir.

İnsanın bu konumu, onun, içinde yaşadığı ve bir unsuru olduğu, aynı zamanda çekip çevirmek durumunda bulunduğu ekosistemle bir uyum içinde olmasını zorunlu kılmaktadır. Başarısı bu uyuma bağlıdır. Bu tıpkı bir müessese müdürünün, müessesenin tüm elemanlarıyla bütünleşerek o müesseseyi bir aile gibi görmesi gibidir. Eğer böyle yapıp yöneticisi olduğu müessese ile bütünleşemezse o müdürün başarılı olması söz konusu olamaz.

Böyle bir organizasyon içinde insan, hem etkileyen, hem etkilenen bir varlık durumundadır. Yani bir başka deyişle, içinde bulunduğu çevre ile bir etkileşim içindedir. Bu etkileşimde **insanı mutlu kılan, onu bahtiyar eden en önemli şey, insanın ihtiyaçlarıyla çevrenin şartları arasında bir uyum ve uygunluğun bulunmasıdır.** Bu uygunluk olmaz ise insan için mutsuzluk ve sıkıntılar başlar.

Bütün canlı türlerinde olduğu gibi, **insanın da ihtiyaçları, onun fitratından, yani yaratılışından kaynaklanır.** Basit bir örnek vermek gerekirse, meselâ insan yaratılışı gereği en iyi, en rahat şekilde 23-26 °C sıcaklıklar arasında yaşar. Çevre bu sıcaklıkta ise mesele yoktur. İnsan haz ve doyum halindedir. Mutludur. Bahtiyardır. Fakat sıcaklık bundan düşük veya yüksek ise insanda da sıkıntılar ve bunlara bağlı olarak elem başlar. Dolayısıyla insanda da arzular, istekler, arayışlar... Ne için? Rahat ve huzur içinde olduğu sıcaklık seviyesine ulaşmak için? Artık ona bu rahatlığı sağlayacak her şey bir ihtiyaçtır. Sırtını birazcık ısıtacak sıcacık bir kazak, ya da kendisini birazcık serinletecek bir vantilatör...

Değerli okuyucularım,

Yukarıda da belirttiğim gibi **her türlü arzu ve isteklerimizin kaynağı ihtiyaçlarımızdır.**

İnsanların maddi ihtiyaçları, birbirine benzer. Meselâ hava çok soğuk ise, herkes, kendisini soğuktan koruyacak sıcak bir yuvaya, kendisine enerji sağlayacak besinlere, ve kışlık giyeceklere ihtiyaç duyar. Bu ihtiyaçlar kişiden kişiye az ya da çok farklılıklar gösterse de genel olarak herkes için aynıdır. **Fakat akli ve manevi ihtiyaçlar böyle midir?**

Bu ihtiyaçlar, çok kere izafidir. Zaten mutluluğun izafi oluşunun altında yatan gerçek de ihtiyaçlardaki bu farklılıklardır. Meselâ ben kitap okumayı çok severim. Kitap benim için vaz geçilmez bir ihtiyaçtır. Ve kitap okumak bana büyük bir zevk ve keyf verir. Fakat eşim tam tersine kitap okumaya hiç de meraklı değildir. O bir kitap almak yerine, iki kilo sarılop incir alıp yemeyi tercih eder. Şu halde kitap benim için şiddetli bir ihtiyaç olduğu halde, onun için hiç de önemli bir ihtiyaç değildir.

Değerli okuyucularım,

İhtiyaçlarımızdaki farklılıkları ortaya çıkaran gerçekleri gözler önüne serebilmek için şimdi analiz ve tespitlerimizi biraz daha derinleştirmeye çalışalım. **Acaba ihtiyaçlarımızdaki farklılıkları belirleyen sebepler nelerdir?**

009 İnsan varlığının beş boyutu

İnsanın ihtiyaçları, esas olarak, **insanın içinde bulunduğu varlık boyutuna göre değişiklikler gösterir**. İnsanın varlığını ve varlık boyutlarını doğru şekilde anlamadan insanı, insanın ihtiyaç ve isteklerini doğru şekilde anlayabilmek mümkün değildir.

Eğer lûtf edip okudu iseniz hatırlayacaksınız, bu güçsüz, "**Elmas Küpe**" adlı kitabımda insan varlığının ayrıntılı bir analizini yapmışım. Bu analiz ile sizlere açık bir şekilde göstermeye çalıştım ki insan varlığı, hepsi birbiri içine girmiş, hepsi birbirinin hem parçası hem tamamlayıcısı olan, ve hepsi bir arada bulduklarında ancak insanı gerçek anlamda insan yapan beş boyuttan ibaret bir varlık idi. Bunları burada bir kere daha hatırlatayım: **İnsan; madde boyutu, fizyolojik boyut, psikolojik boyut, akıl boyutu ve mânâ boyutu olmak üzere beş boyut ile tecessüm eden bir varlıktır**. Tekrar ediyorum, insanın bu varlık boyutlarını doğru şekilde anlamadan insanın ihtiyaç ve isteklerini doğru şekilde anlamak ve insan denilen bu bilinmezi tam olarak çözümlmek mümkün değildir.

010 Madde boyutumuza ilişkin ihtiyaç ve istekler

Bu varlık boyutlarının birinci basamağında, insanın madde boyutu, yani bedeni vardır. İnsanın bu boyutu diğer bütün varlık boyutlarının tecelli yeridir. Bütün fizyolojik olaylar, duygu ve heyecanlar, düşünceler ve mânâ gerçeklikleri hep burada ortaya çıkar.

Bedenimiz bizim maddemiz olduğundan, herhangi bir maddenin sahip olduğu bütün özellikleri de kendi üzerinde taşır. O da diğer maddeler gibi belli bir şekle sahiptir. Belli bir kitlesi, belli bir ağırlığı, belli bir yoğunluğu, belli bir fiziksel ve kimyasal yapısı vardır. O da diğer maddeler gibi ölçülebilir, tartılabilir, analizlenebilir, sentezlenebilir. Siyah olur, buğday renkli olur. Güzel, ya da çirkin olur.

Her şeyi madde gözüyle görmeye alışmış, duygudan, düşünceden, mânâdan ve manevî değerlerden yoksun **maddeci insanlar, insanı hep bu boyutu ile görürler** ve öyle değerlendirirler. Karşılarına herhangi bir kişi çıktığında:

“Aaaa, boyu ne kadar da kısa imiş”

“Aaaa, çok çirkin bir kadınmış, hiç öyle beklemiyordum”

“Aaaa, ne kadar da yakışıklı bir erkek”

“Aaaa, bir bacağı yokmuş” ya da,

“Aaaa, yosun yeşili ne güzel gözleri var”

Halbuki insan, şekil bakımından çirkin olsa, bir bacağı olmasa, ya da bütün organlarını kaybetmiş olsa da yine eşref-i mahlûktur. Ulu Yaratan, onu en güzel bir şekilde, ahsen-i takvim üzere yaratmıştır. O maddesi ile birlikte çok büyük bir duygu, düşünce ve gönül zenginliğine sahiptir. Akli olmayan ahmak birinin ya da sevgi ve acıma duygularından yoksun

kalbsiz ve vicdansız birinin yosun yeşili gözleri olsa neye yarar. İnsan maddesi yanında ancak bu akıl ve mânâ zenginliklerine de sahip olursa gerçek anlamda insan olur.

Gerçekte her insan, değişik oranlarda da olsa, zaten, bu akıl ve mânâ zenginliklerine sahiptir. Oadaki bu güzellikleri, ancak, insanı bütün boyutları ile kavrayabilen mutlu insanlar görebilirler. Yoksa **insana yalnız madde boyutundan bakanlar, onda sadece bir takım morfolojik eksiklikler ve görünüş kusurlarından başka bir şey göremezler.**

Ne yazık ki mânâ değerlerini kaybeden insanlarımızın büyük çoğunluğu, para kazanmaktan başka hiçbir amacı olmayan ve insanı yalnızca maddesiyle gören ve gösteren yaygın ve reklamların etkisiyle, son yıllarda, böyle maddi bir bakış açısı kazanmışlardır. Özellikle kadınlarımız bu “maddi bakış” bağımlılığının aciz tutkunlarıdır. **Tabii insana böyle bakıldığı zaman da, her kusur ve eksikliğin düzeltilmesi çok büyük bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmaktadır.**

Değerli okuyucularım,

Kuşkusuz bedeni fonksiyonların yerine getirilmesindeki güçlüklerin giderilmesi için verilen uğraşları, bu sanal ihtiyaç furiasının dışında tutmak gerekir. Bunlar, zorunluluklardır. Bunlar maddi boyutumuzla ilgili gerçek anlamdaki ihtiyaçlardır. Elbette herhangi bir sebeple dişleri çürüyüp yok olan bir kişi onların yerine bir protez diş, kazada ayaklarını kaybeden bir kişi de bir protez ayak yaptırarak, normal insanlara yakın bir rahatlık içinde, hayatlarını sürdürmeye çalışacaklardır. Herhangi bir bedeni eksikliği olan bu tür kişilere yardımcı olmak da hepimizin insani görevidir.

Değerli okuyucularım,

Gördüğünüz gibi varlığımızın ilk boyutu olan madde boyutundaki ihtiyaçlarımız, tamamen bedeni eksikliklerimizden kaynaklanmaktadır. Bunların bir kısmı gerçek ihtiyaçlar, bir kısmı da tamamen yapay olarak türetilmiş, insanların estetik ve güzel görünme arzularındaki doyumsuzluğa dayalı nefislerinden kaynaklanan sanal ihtiyaçlardır. Kaynağı ne olursa olsun bu ihtiyaçların ortaya çıkardığı arzu ve istekler tatmin edilmediği zaman büyük maddi ve manevi huzursuzluklar yaşanmaktadır.

011 Fizyolojik boyutumuzun ihtiyaç ve istekleri

Varlığımızın ikinci boyutu, fizyolojik boyuttur. Bu boyut, insanda canlılık olaylarının başladığı boyuttur. Canlılık olayları, bizim diriliğimizi sağlayan, bizi canlı olarak ayakta tutan ve bizimle birlikte diğer bütün canlı bünyelerde de meydana gelen olaylardır. Bunlar hayati olaylardır. Her an bedenimiz içinde bunların binlercesi cereyan eder. **Bunlar hayati olaylar olduğu için bunların eksikliğinde ortaya çıkan ihtiyaçlar da hep hayati ihtiyaçlardır.** Bu ihtiyaçlar giderilemediği zaman çoğu zaman ölümlle sonuçlanan olaylar olur.

Fizyolojik boyutumuzun ilk ve en önemli kısmını, enerji oluşumu, enerji değişimi ve enerji dağıtımını sağlayan biyokimyasal mekanizmalar oluşturur.

"Enerji", aslında, bütün canlı sistemlerin en önemli unsurudur. Şimdi bir şehre gelen doğalgaz, petrol ve elektriğin kesildiğini düşünün. O şehirde bir anda canlılık biter, fabrikalar durur, otomobiller çalışmaz olur, metrolar durur, evlerdeki bütün cihazlar susar, neonlar yanıp sönmez olur. Kısaca şehirde bir anda hayat durur.

İşte insan bünyesinde de enerji tedarikini sağlayan olaylar böyledir. Bunlar olmadığı zaman her şey biter, canlılık sona erer.

Fizyolojik boyutumuzun ikinci kısmını, **"biyosentez"** olayları oluşturur.

Biyosentez olayları vücudun madde üretim mekanizmalarıdır. Bir ülkede fabrika ve atölyeler çalışmayıp mal ve hizmet üretilmediği zaman nasıl büyük sıkıntılar yaşanır, bir bedende

de, o bedenin büyüme, üreme, yaraların onarımı gibi ihtiyaçlarında kullanılacak olan maddeler yapılamazsa, büyüme, üreme gibi canlılık olayları durur, yaralar iyileşmez, kemiklerdeki kırık ve çatlaklar kaynamaz ve büyük sıkıntılar yaşanır.

Canlılık olaylarının meydana geldiği fizyolojik boyutumuzun üçüncü kısmını, canlı bünyede "**sevk ve idareyi**" sağlayan mekanizmalar oluşturur. Vücudun sevk ve idaresi, bildiğiniz gibi beyin tarafından yapılır. Beyin de bu iş için, sinirler yoluyla elektriksel yöntemleri, ve hormonlar yoluyla kimyasal yöntemleri kullanır. Bu sevk ve idare mekanizması, tıpkı bir ülkenin yönetim teşkilatı ve bu teşkilatın çalışmasını sağlayan ulaşım ve iletişim mekanizmaları gibidir.

Fizyolojik boyutumuzun dördüncü bir unsuru daha vardır ki onun da önemi hafife alınır gibi değildir. O da, "**savunma ve bağışıklık**" sistemini oluşturan mekanizmalardır. Bunlar tıpkı bir ülkenin ordusu ve güvenlik güçleri gibidir. Bu mekanizmaları çalışmaz duruma gelmiş bir beden, tıpkı ordusu dağılmış, güvenlik teşkilatı yok edilmiş bir ülke gibi korumasız bir hale gelir.

Ve şüphesiz bu mekanizmaların düzenli bir şekilde çalışması için gerekli olan maddelerin temini, üretilmesi, depolanması, taşınması, tedarik havuzunun oluşturulması, artıkların yok edilmesi gibi destek mekanizmalar da fizyolojik boyutumuzun vazgeçilmezler diğer yardımcı unsurlarıdır.

Değerli okuyucularım,

Sözü uzatmayalım. **Bizim diriliğimizi ve canlı olarak ayakta kalmamızı sağlayan canlılık olaylarının meydana geldiği fizyolojik boyuttaki ihtiyaçlarımız, bu olayların oluş mekanizmalarından kaynaklanan ihtiyaçlardır. Ve bunların hepsi zorunlu hayati ihtiyaçlardır.** Yukarıda da belirttiğim gibi çoğu yaşama faktörü olan bu ihtiyaçların giderilememesi halinde

ölüme kadar varan durumlarla karşılaşılır. Dini yönden bu ihtiyaçlara, "**hacet-i asliye**" adı verilir. Ana ihtiyaç demektir.

Giderilmemesi ölüm ya da koma hali gibi hayati tehlikelere yol açacak fizyolojik ihtiyaçların giderilmesine, dinen "**zaruret hali**" denir. **Zaruret halinde, eğer ihtiyacı giderecek başka bir şey yoksa, haram kılınan şeylerin kullanılması, dinen helal olur.**

Şüphesiz zevklenme ve keyf için alınanlar hacet-i asliyeden sayılmaz ve bunların dışındadır..

Çok kere önemli bir problem olmadıkça, biz bünyemizde cereyan eden bu fizyolojik olayların farkında olmadan yaşarız. Bu fizyolojik olayların normal cereyanının, kişiyi rahatsız edecek, ona sıkıntı verecek derecede normalden sapmasına "hastalık durumu" denir. Ama Rabbimiz, vücudumuzu, herhangi bir hastalık hali ortaya çıkmadan önce, bu olaylardaki eksiklik ve aksamaları bizlere bildirecek çeşitli uyarı mekanizmalarıyla donatmıştır.

Meselâ vücudumuzda enerji oluşturacak karbon kaynakları azaldığı zaman, kan şekerimiz düşer, acıktığımızı hissederiz. Biraz ağır ve yağlı şeyler yesek, bunların sindirilip vücuda alınabilmesi için hidrolize olmaları yani bünyelerine su alıp parçalanmaları gerekir. Bu sırada şiddetle suya ihtiyaç duyarız. Vücudumuzda bazı mineral ve vitaminlerin eksikliği sebebiyle bir takım koenzimler yapılamaz duruma gelse, bu mineral madde ve vitaminleri içeren sebze ve meyvelere karşı aşırı bir arzu duyarız. Kadınların aş yemesi bunun tipik bir örneğidir. Vücudumuzun herhangi bir yerinde bir bakteriyel enfeksiyon başlarsa, o bölgede ağrı ve acılar hissederiz.

Değerli okuyucularım,

İnsanların fizyolojik ihtiyaçları birbirine benzer. Bununla birlikte her bünye yaratılış amacına uygun olarak biraz daha farklı Őeylere ihtiyaç duyabilir. Mesela sürekli fazla zihni çalışma yapma durumunda olan akli tipler, beynin sürekli glikoz harcaması nedeniyle, Şekerli ve tatlı besinlere karşı aşırı bir ihtiyaç duyarlar. Buna karşılık daha çok bedeni ağır işlerde çalışan harek tipler ise ağır yağlı yiyeceklere ihtiyaç duyarlar.

Fizyolojik boyutumuzdaki canlılık olaylarını istediğimiz Şekilde kontrol altında tutabilmek için elimizdeki en önemli araç, beslenmedir. Onun için bedenimizin fizyolojik dilini iyi öğrenmeli, vücudumuzun uyarı mekanizmalarından gelen sinyallere kulak vermeli, olaylar hastalık aşamasına varmadan gerekli önlemler alınarak yaşantımızı normal Şekilde sürdürmeye alışmalız. Aksi durumda sıkıntılara düşmekten kurtulamayız ve sonra doktor doktor, hastane hastane dolaşmak zorunda kalırız.

Değerli okuyucularım,

Hastalık durumuna dönüşmüş fizyolojik sapmalar, insana çok büyük elem ve ıstıraplar verir. Bu fizyolojik sapmalar giderilip her Şey normal sınırları içine döndürüldüğü zaman duyduğumuz haz ise dünyalara bedeldir. Halbuki bu dünyalara bedel hali, bir çoğumuz her zaman yaşıyoruz. Fakat bu büyük nimeti bize bahşettiği için her Şeyi yapan, yaratan, her Şeyi çekip eviren Rabbimize çok az Őkrediyoruz. Ne yazık ki çok kere ancak bu nimetler elimizden çıktığında onların farkına varıyoruz. Çok yazık!..

012 Psikolojik boyutumuzun ihtiyaç ve istekleri

Varlığımızın bu boyutu, duygu ve heyecanlar, dikkat, hatırlama, zeka, öğrenme, tanıma gibi ruhsal olayların cereyan ettiği boyuttur. Dolayısıyla bu boyutun ihtiyaçları da duyma, algılama ve tanıma ile, duygu, heyecan ve tutkulara, ve zekâ tezahürlerine dayalı ihtiyaçlardır.

Bu boyutta ilk psikolojik olgu, dikkat, algı ve tanımadır. İnsan çevresindeki her olayı, kendisiyle olan ilgisi oranında, değerlendirip anlamaya çalışır. Kendisini ilgilendiren taraflarında dikkat kesilir, o kısma iyice odaklanır. Kendisine karşı herhangi bir etki oluşmuş ise, bu etkiye karşı olumlu ya da olumsuz tepkiler gösterir.

Bunları yapabilmesi için görmesi, işitmesi, koklaması gerekir. Bunları normal şekilde gerçekleştiremiyorsa, bunlara engel olan her şeyin yok edilmesi bir ihtiyaç olarak ortaya çıkar. Mesela işitme zorluğu çekiyorsa, kulağını temizletmesi ya da bir işitme cihazı temini, uzağı veya yakını göremiyorsa, yani göz kusuru varsa, bir gözlük onun için büyük bir ihtiyaç olur.

Çevreden gelen bilgileri anlayabilmesi, önceden oluşmuş bir bilgi birikimine bağlıdır. Herkes çevresinde olup bitenleri kendi bilgi birikimine göre anlar, algılar ve yorumlar. Radyoaktivitenin etkilerini bilen biri için, çevrede bulunan bir radyoaktif atık, çok korkulacak bir şeydir. Halbuki bu konuda bir bilgi birikimi olmayan bir çocuk için o dokunulup oynanacak bir nesnedir.

Peki bu bilgi birikimi nasıl sağlanacak? Kuşkusuz her an çeşitli vesilelerle edinmekte olduğumuz bilgilerin saklanmasıyla... Yani bellek ile... Belleğini kaybetmek ya da insanın belleğinin

zayıflaması ne kadar kötü bir şey. İnsan yaşlandıkça bunun önemini daha iyi anlıyor. Derdinizi anlatacaksınız, fakat bir kelimeyi hatırlayamıyorsunuz. O anda susup kalıyorsunuz.

Değerli okuyucularım,

Bu boyutun asıl unsurları duygu ve heyecanlardır. Bu sebeple insanın bu varlık boyutuna duygusal boyut da denilebilir.

Bir haz, zevklenme, keyf alma, ya da bir elem, yani acı ve sıkıntı belirimi ile birlikte ortaya çıkan ruhsal hallere duygu denir.

Davranışlarımızın çok önemli bir kısmını, bu duygusal haller belirler. Bir şey bize zevk veriyorsa onu yaparız, yapmaya çalışırız ve onun peşinde koşarız. Tam tersine elem ve sıkıntı veriyorsa onu yapmamak için elimizden geleni yaparız. O işten uzak durmak için bin türlü bahane buluruz. Kısacası ipe un sereriz. Halbuki belki o bize sıkıntı veren şey, uzun vadede bizim için hayırlı da olabilir.

Fakat Rabbimiz bizi böyle programlamıştır: Elemden kaç, zevke koş...

Bu aslında bir bakıma nefsimizin bir korunma ve savunma mekanizmasıdır.

Duygular, daha şiddetli fenomenler (görünümler, olgular) şeklinde ortaya çıkarsa, bunlara da heyecan denir.

Duygu ve heyecanlar, hayatımızın tuzu biberidir.

Birçok insan sırf heyecan duymak için birçok tehlikeli şeyler yapıyorlar. Hayatlarını tehlikeye atıyorlar.

Eğer bu duygu ve heyecanlar sık sık tekrarlanırsa, bir süre sonra alışkanlık ve tutkular haline gelirler. Ve gittikçe onlar bizim için artık vazgeçilmesi çok zor olan davranış biçimleri haline alırlar.

İnsan kendisine zevk veren şeyi yapar, sıkıntı veren şeyden kaçır, demiştim. İşte bunun sonucu keyf ve zevk veren şeylerle, sıkıntı ve elemelerden uzaklaştıran şeyler, birer ihtiyaç halini alır.

Mesela bir kimse ikindi çayı içmeyi bir alışkanlık haline getirmişse ve ondan büyük bir keyf alıyorsa, her ikindi vakti geldiğinde o ikindi çayı onda büyük bir arzu ve istek olarak ortaya çıkar. İkinci çayı için gerekli her şey de o kişi için birer ihtiyaç olur. Hele keyfine düşkün nefis odaklı kişiler bu ihtiyaçları o kadar önemserler ki bazen bunun için buna engel olan çevresindeki insanları bile kırarlar.

Eğer bir genç yamaç paraşütünden büyük bir zevk ve heyecan duyuyorsa, yamaç paraşütü ile ilgili her şey, artık onun için bir ihtiyaçtır. Dolayısıyla bunları temin etmek ve o heyecanı duymak da onda büyük bir arzu olarak ortaya çıkar.

Varlığımızın bu boyutu aslında hem fizyolojik boyutumuzla, hem de daha üst boyutlar olan akıl ve mânâ boyutlarıyla bir etkileşim içindedir. Kısaca bütün varlık boyutlarımızda yaşadığımız çeşitli olumlu ya da olumsuz durumlar, bu boyutumuzda duygusal olgular olarak kendini gösterir.

Kişinin herhangi bir enzimi ya da hormonu yeterli aktivite göstermese, ya da sınırlar arası iletişimi sağlayan nörotransmitterlerinden biri eksik olsa, bu durum psikolojik boyutta korku, endişe, sıkıntı gibi duygusal haller olarak ortaya çıkar. Çoğu kere buna aklın ve düşünce hayatımızın hayal ve vehimlerinden olan kurgular da katılır. Böylece kişi kendini dayanılmaz iç sıkıntıları içinde bulur. Böyle bir anında dışardan birisi onun vehimlerini artıracak bir bilgi ve haber ulaştırsa, zaten çeşitli kötü düşünce ve

vehimler içinde tedirgin bir halde bulunan o kişide birden bire bir korku heyecanı ve panik hasıl olur. Buna karşılık o kişi böyle bir anında iman ehli deneyimli bir erenin, kalbine huzur ve güven telkin eden sözlerine muhatap olsa, bu defa o korku ve heyecanın yerini tatlı bir kalp huzuru alır.

Kısacası psikolojik boyutumuz, hem fizyolojik boyutumuzun, hem de akıl ve mânâ boyutlarımızın belirim alanıdır.

Psikolojik boyutumuzdaki bu gelişme ve değişmelere bağlı olarak da kişide her an değişebilen yeni ihtiyaç ve arzular ortaya çıkar.

Kişi, yukarıda tanımını yaptığımız bir korku ve endişe durumunu yaşıyorsa, onun, kendisini, yanında daha güvende ve emin hissedeceği bir kişinin yakınlığına, sevgi ve telkinlerine ihtiyacı vardır. Böyle bir anında ona maddeten dünyaları verseniz bu onun için fazla bir anlam ifade etmez. Çünkü onun o andaki ihtiyacı maddi değil, manevidir.

Duygusal durumlar yukarıda anlatıldığı şekilde bir korku ve endişe şeklinde ortaya çıkabileceği gibi bazen da bir kırgınlık, öfke ve hiddet, bir kıskançlık ya da imrenme, ya da bir sevecenlik ve muhabbet olarak da ortaya çıkabilir.

Kuşkusuz ortaya çıkan bu yeni duygusal durumlara göre de yeni arzu ve ihtiyaçlar belirir.

Sevmediği, nefret ettiği bir kişi ile bir araya gelmek zorunda kalan bir kişi için bu durum, kuşkusuz, psikolojik olarak çok sıkıntı verici bir şeydir. Böyle bir durumda o kişinin en büyük istek ve arzusu, nefret ettiği o kişinin bir an önce oradan uzaklaşmasıdır. Eğer bu mümkün olamıyorsa bu defa kendisi o ortamdan bir an önce kurtulup uzaklaşabilmek için her yolu dener.

Bunun aksine aralarında bir sevgi ve muhabbet bağı varsa, böyle bir durumda da o kişi, kendisine karşı muhabbet duyduğu diğeriyle daha yakın olabilmek için durmadan fırsat ve vesileler arar durur. Ve onunla bir arada bulunabilmek onun için en büyük arzu olur.

Şimdi kıskanan bir insan düşünün. Böyle bir insanın en büyük arzusu, kıskandığı kişinin kıskandığı özelliklerinin yok olmasıdır. Kocasını, çok güzel olan komşu kadından kıskanan bir kadın için, herhangi bir şekilde o güzelliğin yok olması, ne kadar keyf verici bir olaydır. Ya da sahip olduğu mal ve mülk nedeniyle haset edilen bir komşunun yeni son model, çok lüks bir araba alması, haset eden için ne kadar büyük bir iç sıkıntısına sebep olur.

Kuşkusuz psikolojik boyuttaki ihtiyaç ve arzular da tamamen ruhsal, duygusal ve psikolojiktir. Ancak çok kere bu psikolojik ihtiyaçlar, maddi edinimlerle kapatılmaya çalışılır. Ve çok defa komşusunun arabasını kıskanan bir kişi ondan daha iyi bir arabaya sahip olmaya, komşu kadının güzelliğini kıskanan bir kadın da ondan daha güzel olabilmek için varını yoğunu harcamaya çalışır. Halbuki kıskançlık adı verilen bu kötü huylarını terk etmeleri onlar için hem daha ucuz, hem daha insani, hem daha huzur verici bir durumdur.

Psikolojik boyutumuzun bir başka olgusu da zekâdır. Zekâ bir insanın karşılaştığı sorunlara, yeni, kolay, pratik çözümler bulabilme yeteneğidir. Zeki bir insan için bu çok zevk verici bir şeydir. Çoğu kere, zeki bir insanın, o kıvrak ve işlek zekasıyla bir sorunu kolayca çözüverdiği zaman sizlerin yüzüne bakarak “Gördünüz mü? Nasıl da hemen hallediverdim?” dercesine gülümsediğini görürsünüz. Bu aslında onun içinde beliren o derin hazzın bir sonucudur.

Onun için zeki insanların en büyük arzu ve istekleri, herkesin halledemediği karışık işlere, kolay, pratik çözümler üreterek herkesi kendilerine hayran bırakmaktır.

013 Akıl boyutumuzun ihtiyaç ve istekleri

Değerli okuyucularım,

Varlığımızın akıl boyutu kuşkusuz bizi diğer benzeri yaratıklardan ayıran bir boyuttur. İnsan bu boyutu ile diğer varlıklardan ayrı bir büyüklük, ayrı bir değer ve ayrı bir önem kazanır.

Akıl, insan beyninin çok farklı ve ileri bir çalışma mekanizması olup bilinen basit bilgi ve hükümlerden bilinmeyen daha karmaşık bilgi ve hükümler oluşturmaya yarar. Bu da insanoğluna çok farklı yeni ufuklar açar. Çünkü insan oğlu bu akıl yürütme mekanizması sayesinde gelecekte olup bitecek şeyleri doğru şekilde tahmin etme, dolayısıyla şimdiden ona uygun önlemleri alma, gerekli kararları oluşturma, geçmişte olup bitenlerle var olan bilgileri kıyaslayarak iyi ve kötü hakkında doğru bilgilere sahip olma gibi olanak ve yetenekler kazanır.

Kısacası **akıl bir kıyas** (karşılaştırma), **muhakeme** (düşünme) ve **karar oluşturma mekanizmasıdır.** Geleceğe yönelik bir bilgi, hüküm ve yorum oluşturma mekanizmasıdır. Bu da var olan bilgi ve hükümler üzerinde, akıl yürütme adını verdiğimiz bir yöntemle sağlanır.

Aklın çeşitli dereceleri vardır.

Aklın en ilkel, en aşağı seviyedeki versiyonuna akl-ı meaş denir. Bu çok kısa görüşlü bir akıldır. Ancak kişinin günlük geçimini ve kendi basit çıkarlarını düşünebilmesine yeter. Onun için akl-ı meaş sahibi kişiler, genellikle nefis odaklı, kendi

çıkarlarından başka hiçbir şeyi düşünmeyen kişilerdir. Meselâ içinde buldukları geminin bir yerinden delinmesi kendi çıkarlarına uygun düşse, hiç tereddüt etmeden delerler. Yaptıkları işin uzun vadede kendilerini de helâk edeceğini düşünemezler.

Aklın en üst seviyedeki versiyonu ise akl-ı selim adını alır. Çok uzun görüşlü bir akıldır. Bütün olasılıkları, olacak ve olabilecek bütün olayları birlikte değerlendiren bir akıldır. Onun için akl-ı selim sahibi insanlar, herhangi bir iş yaparken, yalnız kendilerini değil, yakın ve uzak çevrelerindeki bütün insanları, yalnız kendi içinde buldukları mekan ve zamanı değil, bütün mekan ve zamanları, hatta daha ileri giderek dünya ve ahireti birlikte değerlendirirler.

Olayın daha iyi anlaşılabilmesi için basit bir örnek vereyim: Çok susadığı için kendisine bir bardak su verilen bir kişiyi düşünelim. Bu kişi eğer akl-ı meaş sahibi bir kişi ise ve yarım bardak su ihtiyacını karşılıyorsa yarım bardak suyu içer ve kalanını hiç tereddüt etmeden döker gider. Çünkü onun için kendi ihtiyacının giderilmesi önemlidir ve o da sağlanmıştır. Halbuki bu kişi akl-ı selim sahibi bir kişi ise; herkes bu şekilde yarım bardak suyu dökmek suretiyle israf etse bir milyon nüfuslu bir şehirde beş yüz bin bardak, yani yüz bin litre su boşa gider. Bu kadar suyun evlerimize pompalanması için şu kadar enerjiye ihtiyaç olur. Bu enerji meselâ kumaş üretiminde kullanılsa şu kadar insanın giyim ihtiyacı sağlanırdı, diye düşünür. Ve o yarım bardak suyu israf etmemenin yollarını araştırır. Hiçbir şey yapamazsa o suyu bir çiçeğin saksı toprağına dökerek o çiçeğin su ihtiyacını gidermeye çalışır.

Onun için, akl-ı selim sahibi insanlara daha çok güvenilir. Çünkü onlar olaylara sadece “ben” penceresinden sübjektif olarak değil, başka insanları, başka şeyleri, başka mekan ve zamanları da düşünerek objektif olarak bakarlar. O sebeple de hükümlerinde kolay kolay yanılmazlar.

İnsanların akılcıca en üstün olanları, peygamber efendilerimizdir. Akılcıca insanların en üst seviyelerinde oldukları için de hükümlerinde hiç yanılmamışlardır.

Değerli okuyucularım,

Akılcı bir düşünme mekanizması olduğu için akılcı dayalı ihtiyaçlar da bu mekanizma ile yakından ilgilidir. Akılcı yalnızca insan türünün fitratında (yaratılışında) olduğu için düşünme olayı da yalnız insanlara özel, insanî bir olgudur. Onun için bazı mütefekkirler, insanı, “düşünen hayvandır” diye tanımlamışlardır. Diğer hiçbir hayvanî yaratıkta böyle bir zihni işlev görülmez.

Her canlı kendi yaratılış amacına ve fitratına uygun işler yaptığı zaman bundan büyük bir zevk alır. Kendi fitratına ters düşen işler yaptığı zaman da bu durum ona büyük bir sıkıntı verir. Tüm evreni yaratan, tertip ve tanzim eden ulu Allah, düzenini böyle kurmuştur. Tabii evrendeki her yaratığı da kendi yaratılış amacına uygun yeteneklerle donatmıştır.

İnsan oğlunun yaratılış amacı, Kur’an-ı kerim’de çok açık bir biçimde belirtildiği vechile, kulluktur. Kulluk demek, kendi iradesine göre değil, Allahü teala'nın iradesine göre hareket etmek demektir. Yani daha geniş bir çerçeve içinde düşünülecek olursa kulluk, önce kendi yaratıcısını tanımak, sonra O'nun emir ve tavsiyelerine uyarak kendini olgunlaştırmak, ve sonuç itibarıyla Rabbinin yeryüzündeki halifesi durumuna gelerek kendisine verilen irade-i cüziye oranında yeryüzünü tanzim ve tertip etmektir. İşte bu yaratılış amacına uygun olarak da akılcı gibi çok ileri bir zihni düşünme ve karar mekanizması ile donatılmıştır.

Düşünme fitri bir olgu olduğu için de her insan için zevk alınarak yapılan bir işdir. Tabii tefekkürden, düşünmeden, analiz ve sentez yapmaktan alınan bu zevk de, herkesin

aklının derecesine göre olur. Çok akıllı insanlar bundan gerçekten büyük bir zevk alırlar. Onun için toplumun seçkin akıllı insanları, çeşitli sorunları analizlemek, sebeplerini bulup ortaya çıkarmak, olayları yorumlamak, yeni çözüm yolları üretmek, bunun için gerekli projeleri yapmak gibi tamamen aklı ve zihni efora dayalı işleri yaparken o kadar büyük bir zevk alırlar ki, çoğu zaman zamanın nasıl geçtiğinin farkına bile varmazlar. Bu tür insanlar için, tefekkür etmek, tıpkı yemek içmek gibi vazgeçilmez bir ihtiyaç ve arzudur. Eğer zihni bir analiz ve sentez olmadan, tefekkür olmadan yaşamak zorunda kalsalar, kendilerini ot gibi hissederler. Kuşkusuz bu anlattıklarım ileri akıl sahibi insanlar içindir.

Akl-i meaş sahibi insanlar için durum biraz farklıdır. Onlar bu tür ileri bir düşünme halinden genellikle sıkıntı duyarlar. Çeşitli fikri tartışmaların yapıldığı bir ortamda bulunmak zorunda kalsalar hemen konuyu günlük basit olaylara, haberlere, kişilere, ya da yemek içmek gibi günlük hayatın olağan ve basit işlerine dönüştürmeye çalışırlar. Bunda başarılı olamazlarsa oradan uzaklaşırlar. Çünkü onların yaratılış amacı zihni işler değil, hareki işlerdir. Dolayısıyla yetenekleri de o yöndedir. Bununla birlikte akl-ı meaş sahibi insanlarda da, bütün insanlarda olduğu gibi akla dayalı bir tefekkür hayatı vardır. Ancak onların tefekkürü daha çok kendi nefislerine yönelik kişisel çıkarlarını koruma yönünde olan bir tefekkürdür ki bazen halk arasında buna kurnazlık adı da verilir.

Değerli okuyucularım,

İster basit bir kurnazlık olsun, ister bir matematik problemini çözmek olsun, ister çok ileri seviyede bir fikir tartışması olsun, ister çok büyük bir proje için muhakeme ve planlama yapma şeklinde olsun, **düşünme ve tefekkür, akıl boyutumuzun en büyük zevklerinden birisidir. Ve bu zevk, varlığımızın fizyolojik ve duygusal boyutlarında bulunmayan, çok farklı manevi bir zevktir.**

014 Mânâ ve ahlak boyutumuzun ihtiyaç ve istekleri

Değerli okuyucularım,

Varlığımızın bu boyutu, insanın Yaratan'ını tanıdığı, onun buyruk ve tavsiyelerine uyarak gerekli olgunluğu kazandığı, kısaca insanın, Rabbinin yeryüzündeki halifesi olduğu bir boyuttur. Bu boyuttaki insan artık kendi iradesiyle değil, Rabbinin iradesiyle hareket eden bir insandır. Kuşkusuz bu boyuttaki insanın kendi cüzi iradesi kaybolmuş değildir. Ancak bu irade, Allah'ın gösterdiği çizgiyi aşmamayı öğrenmiş bir iradedir. Böyle bir kişinin durumu, tıpkı, kendi inisiyatifini kullanmakla birlikte hiçbir zaman müdürün emir ve yasaklarını aşmamayı öğrenmiş bir memurun durumuna benzer.

Bu noktaya gelmiş bir insanda, artık, daha önceki dört boyutla tecessüm etmiş bulunan “nefis”, “benlik” veya “kişilik” gibi adlar verdiğimiz insani yapı kaybolmuş, onun yerini, Yaratan'ın buyruklarına göre yeniden biçimlenmiş yeni bir manevi kişilik almıştır. Onun için **bu boyut bir mânâ, ahlâk ve davranış olgunluğu boyutudur.** Bu noktaya gelmiş bir insan, artık, Rabbinin gözüyle gören, Rabbinin diliyle konuşan, kısacası Rabbinin yeryüzündeki halifesi olan olgun bir kuldur. Sahih-i Buhari'de verilen aşağıdaki Hadis-i Kutsîde Rabbimiz bu olgun insanın durumunu, pek güzel bir biçimde tanımlanmaktadır.

"Kulum ancak nafilelerle bana yaklaşır ve onu severim. Ben kulumu sevdiğim vakit onun kulağı, gözü, eli, ayağı ve dili olurum. O benimle iştir, benimle görür, benimle tutar, benimle yürür ve benimle konuşur."

Gerçekten de bu boyuttaki bir insan Rabbinin buyruk ve tavsiyelerinden dışarı çıkmayan sadık bir kul olup onun her davranışı, Rabbinin irade ve isteklerini yansıtır. Onun söz ve davranışlarıyla Allahü Teala'nın emir ve yasakları arasında öylesine sıkı bir bağlantı vardır ki bu sebeple çok kere onu gören insanlar, hemen Allahü Tealâ'yı hatırlarlar.

O baktığı her şeye, nefis penceresinden değil, Rabbinin nuru ile bakar. Böyle kişilere halk arasında feraset sahibi denir. Arada nefsin arzu ve heveslerinden oluşan perdeler olmadığı için de böyle kişiler baktıkları zaman doğrudan gerçekleri görürler. Bu sebeple de hükümlerinde yanılmaları, çok nadir görülen bir olaydır.

Değerli okuyucularım,

Buna karşılık henüz mânâ boyutuna ulaşmamış ve akıl boyutunda kalmış nefis odaklı insanlar, her şeye nefis penceresinden baktıklarından, çoğu kere hükümlerinde yanılırlar. Çünkü nefislerinin arzu ve isteklerinden oluşan perdeler onların gerçekleri görmesine engel olur. Bu tıpkı bir kıza aşık olan bir delikanlının durumu gibidir. Kızın bin türlü kusuru olsa, ve siz bunları tek tek sayıp dökseniz delikanlıya bunların hiçbirini kabul ettiremezsiniz. Sizi dinlemez bile. Çünkü onun kıza karşı duyduğu büyük aşk ve muhabbet kalbini öylesine kaplamıştır ki bu kusurların hiçbirisi onun gözüne görünmez. Fakat gün gelip kızın akıl almaz kaprisleri yüzünden araları bozulup kıza karşı olan bu aşk ortadan kalksa, o zaman o delikanlı kızın kusurlarını tek tek görmeye başlar. Yani bir başka anlatımla delikanlının kalbinde gerçek tecelli etmeye başlar.

İşte iman ehli olmayan insanların durumları da böyledir. Onların kalblerinde de nefsin arzularından örülü kitleler öylesine büyük bir sis perdesi oluşturur ki manevi gerçeklikleri bir türlü göremezler. Her gün alkol sebebiyle yüzlerce kaza olduğu ve onlarca insan bu kazalarda öldüğü halde, onlar hala alkolu

savunurlar. İman ehli dindar insanların hiçbirinden bir kötülük ortaya çıkmadığı; adam öldürmedikleri, hırsızlık yapmadıkları, rüşvet almadıkları, adam kayırmadıkları, kısaca toplumda hiçbir kötü ve sıkıntı verici olaya karışmadıkları istatistiki değerlendirmelerle de apaçık ortaya çıktığı halde, onlar yine de din eğitimi veren okulları kapatmaya çalışırlar. Gerçekleri göremezler, çünkü kalb gözleri gerçeklere kapalıdır. Kalblerinde gerçeklerin nuru tecelli etmez.

Onun için insan, akıl boyutundan, mânâ ve nakil boyutuna geçmeden, görünür gerçekliklere vakıf olabilirse de manevi gerçekliklere asla vakıf olamaz. Bu gerçekliklere vakıf olmanın yolu ancak ve ancak imandan geçer. Herkes imanı oranında bu gerçekliklere vakıf olur. Hatta her şeyi akıllarıyla anlamaya çalışsan, dördüncü boyutta kalmış böyle imansız insanlar, biraz önce yukarıda anlattığım örneklerde de olduğu gibi, elle tutulur, gözle görülür, ölçülüp tartılabilir, istatistiki olarak değerlendirilebilir zahiri gerçeklikleri bile tam olarak anlayamazlar. Çünkü maddi gerçeklikler, akli gerçeklikler ve nakli gerçeklikler hepsi bir bütündür. Ve ancak bunların hepsi bir bütün halinde kavranıldığı zaman insan, yaratılışın ve evrenin gerçekliklerine ulaşır.

Akıl boyutundaki bir insan her şeyde aklının hükümlerine dayanmaya çalışır. Halbuki akıl, akl-ı selim sahiplerinin akıl hariç, genellikle hükümlerinde sık sık yanılır. Hatırlayacaksınız, akıl boyutumuzun özelliklerini anlatırken, aklın bir karşılaşma ve muhakeme mekanizması olduğunu belirtmiştim. Akıl bir karşılaştırma ve muhakeme mekanizması olduğundan eline hangi ölçüler verilirse ona göre kıyaslama yapar. Elinde “çıkart” gibi sübjektif bir ölçü olan akıldan, nasıl objektif bir değerlendirme yapması beklenebilir?

Değerli okuyucularım,

İşte beşinci boyuta, yani mânâ boyutuna tırmanmaya başlayan bir insanda yavaş yavaş akıl ve nefse dayalı, aklın çıkar duygularına, nefsin bitip tükenmek bilmeyen heva ve isteklerine dayalı, bunun için de fevkalade “bencil ve hodbin” olan akıl ve nefis odaklı kişilik kaybolur. Ve yavaş yavaş bunun yerini, başkalarını da düşünen, olayları daha tarafsız analiz ve sentez eden, ve daha fazla hak ve adalet yolunda olan bir kişilik alır. **Aslında bu kişilik, insanın kendi rızasıyla, Allahü Tealâ'nın isteklerine uymasıyla ortaya çıkan yeni bir kişiliktir. Bu bir bakıma, Rabbimizin, mânâ boyutunda bizi yeniden yaratmasıdır.** Çünkü insan kendi rızasıyla, kendi irade, istek, arzu ve kötü huylarından vazgeçmekte ve onların yerini tamamen Allahü Tealâ'nın irade ve isteklerinden, O'nun tavsiye ettiği güzel ahlaktan oluşan yeni bir yapı almaktadır. Bu yapı tam olarak oluşuktan sonra, artık o kişiden daima Allahü teala'nın rahmet nuru olan hak ve hakikat tecelli etmeye başlar. O kişi artık Rabbi gibi doğru sözlü, Rabbi gibi sabırlı, Rabbi gibi bağışlayıcı, haksızlık ve zulüm karşısında da Rabbi gibi gadaplıdır. O her hareketinde sanki Rabbinin yeryüzündeki sözcüsü gibidir. Allah için dost olur, Allah için düşman olur. Onun her şeyi Allah rızası içindir. İşte o zaman o insan Allahü Tealâ'nın yeryüzündeki halifesi olur.

Değerli okuyucularım,

Sakın yanlış anlaşılmasın. Rab, abd olmaz. Abd, Rab olmaz. Yani kul ilah olmaz, ilah da kul olmaz. Allahü Tealâ'nın eşi, benzeri, ortağı yoktur. O zamanlı ve mekanlı değildir. O bütün alemlerin tek yaratanı ve tek Rabbidir. Her şeyi yaratan, çekip çeviren odur. Onun dışındaki her şey varlığını O'na borçludur. O'nun dışındaki her şey, enerjisini, gücünü, kuvvetini, şeklini şemalini, doğmasını, büyümesini, beslenmesini, ölmesini, dirilmesini, hayatta kalmasını O'na borçludur. Bütün nesnelere yaratan, bütün olayları zaman ve mekan içinde programlayıp

teker teker bu programı gerçekleştiren odur. Bütün sebepleri ve sonuçları yaratan O'dur. Canlı ve cansız bütün yaratıklara bir fitrat ve yaratılış amacı veren O'dur. Mülk O'nundur. Hüküm ve hükümlerlik O'nundur. O istemediği sürece, hiç kimse kendi istediği bir şeyi yapamaz. O'nun istediği bir şeye de hiç kimse engel olamaz. Hayrı da şerri de yaratan O'dur. Dilediğini saptırır, dilediğini doğru yola götürür. İnsanlara, yeryüzünü tanzim ve tertip eylesinler diye, cüz'i bir irade ve akıl vermiştir. Onları isteklerinde serbest bırakmıştır. Onların bu isteklerine dayalı olarak ortaya çıkan işlerini de yaratan O'dur. Fakat onların iyi işlerinden razı olur. Kötü işlerinden ise asla razı olmaz. Razı olup olmadığı işleri de peygamberleri vasıtasıyla insanlara bildirmiştir. Razı olduğu işleri yapanları ödüllendirecek, razı olmadığı işleri yapanları ise cezalandıracaktır. O'nun için insan, aklına ve kendi cüz'i iradesine güvenerek kötü işler yapmaya kalkmamalıdır. Dünyada da ve ahirette de hükümlerlik Allah'ındır ve insan yaptığı işlerinden Allah'a karşı sorumludur..

Değerli okuyucularım, işte bu sebeple, insanın, Allahü Tealâ'nın yeryüzündeki halifesi olması durumunu iyi anlamak gerek. Burada kastedilen mânâ mecazi olup insanın hayvanî sıfatlarından arınması, Kur'an'ın bildirdiği güzel ahlâkla ahlâklanarak, Allahü Tealâ'nın emir ve tavsiyelerine göre hareket eden, olgun bir insan haline gelmesi demektir. Yoksa Allahü Tealâ'nın ne temsilciye, ne sözcüye, ne yardımcıya ihtiyacı yoktur. O her türlü ihtiyaçtan gani ve mühezzettir.

Değerli okuyucularım, **işte insan, dördüncü akıl boyutundan beşinci mânâ ve ahlâk boyutuna geçip böyle bir mânâ ve olgunluk seviyesine ulaştıktan sonra, onun ihtiyaç ve isteklerinde de çok önemli değişimler meydana gelir.**

Artık bu boyuttaki bir insanın ihtiyaçları yok denecek seviyeye inmiş, daha doğrusu dünyevi ihtiyaçları hacet-i asliye denilen zaruri ihtiyaçlarla sınırlı bir hale gelmiş, buna karşılık manevî ve uhrevî ihtiyaçları çok artmıştır.

Bu boyutun ihtiyaç ve istekleri, diğer boyutlardan tamamen farklı bir özellik sunar.

Bedeni ihtiyaçlarımız, bedenimizin, yaşamımızın gerektirdiği her davranışı gerçekleştirebilecek bir görünüm ve hareket mükemmeliyetine dayalı ihtiyaçlardır. Yüzümüz yandı ve çok çirkin görünüyorsa bir estetik ameliyata ihtiyaç duyarız. Bir kazada ayağımız koptu ise herkes gibi koşup yürüyebilmek için bir proteze ihtiyaç duyarız.

Fizyolojik boyutun ihtiyaç ve istekleri, tamamen fizyolojik sistemin en iyi şekilde çalışmasını sağlayacak bir tedarik mekanizmasına dayalı isteklerdir. Kan şekeri düşüğü zaman, onu normal seviyesine yükseltecek şekerli, unlu, nişastalı yiyeceklere ihtiyaç ve istek duyarız.

Psikolojik boyutumuzun ihtiyaç ve istekleri, duygusal hallerimize dayalı, kendimizi en rahat ve en güvende hissedeceğimiz bir ruh durumuna ulaşmaya yönelik ihtiyaçlardır. Korktuğumuz zaman, bizi korkutan durum ve nesneden uzaklaşmak isteriz. Bize durmadan zarar veren birisi olsa, bir an önce onun çevremizden yok olup gitmesini isteriz. Buna karşılık söz ve davranışlarıyla bize haz ve mutluluk veren insanları gördüğümüz zaman hep onlarla beraber olmak isteriz.

Akıl boyutumuzun ihtiyaç ve istekleri ise, sorunlarımıza akli ve düşünsel çözümler üretmekle yaşama mükemmeliyeti sağlamaya yöneliktir. Tabii bu da akıllı insanlar içindir. Akılcı noksan insanlar ise düşünmekten hiç haz almazlar. Onlar için akılla düşünülerek çözümlenecek her şey bir sıkıntıdır. Ama aynı konular, akıllı insanlar için, üzerinde çalışılması haz veren durumlardır. Ve onlar, her türlü sorunlar için analiz ve sentezler yaparak yorumlar üretmek, bunlar üzerinde tartışmak, ve bu sorunlara çareler bulmak isterler. Her durumda, akli ihtiyaçlar kişisel veya toplumsal çıkarları korumaya yöneliktir.

Sonuçta bütün bu ihtiyaç ve istekler, adım adım gelişen benliğimizin doyumuna yönelik, çoğu kişisel çıkarlardan kaynaklanan, kişisel iradeye dayalı istek ve arzulardır.

Halbuki beşinci boyuta, yani iman, mânâ ve ahlak boyutuna ulaşan bir kişide, kişisel irade, yerini, tamamen ilahi iradeye bırakmıştır. Onun için **bu boyuttaki istekler, kişinin egosuna dayalı bencil istekler değil, tamamen Allahü Tealâ'nın iradesine dayalı özgeci, toplumsal ve insani isteklerdir.** Gerçi burada kişisel irade tamamen yok olmuş değildir. Ancak burada kişisel irade, ilahi irade ile önemli ölçüde sınırlandırılmış ve biçimlendirilmiş bulunmaktadır.

Özet olarak söylemek gerekirse **beşinci boyuttaki insanın istekleri, görünüşte o kişinin kendi istekleri gibi görünse de gerçekte, ilahi istek ve arzuların, o kişi üzerinden, içinde bulunduğu topluma bir yansımasıdır.** Çünkü bu boyuttaki insan; eşi, ortağı, benzeri olmayan, her şeyi yaratan, bütün nesnelere ve olayları düzenleyen, her şeye sahip olduğu enerji ve kuvveti veren, her şeyi çekip çeviren ilahi iradeye teslim ve tabi olmuştur. Kısaca kendi iradesiyle değil, Allahü Tealâ'nın irade ve tavsiyelerine göre davranmaktadır.

Bu ilahi iradeye teslimiyet ve bağlanma da tamamen "**iman**" ile ilgili olup bu "teslimiyet" ne kadar çok olursa, Allahü Tealâ'nın iradesinin kuldaki yansıması da o kadar çok olur.

Kişinin, mutlak bir teslimiyet ve bağlanma içinde olmasına, iman-ı hakiki, yani gerçek inanç adı verilir.

Gerçekten kul Allahü teala'ya ve O'ndan gelen her şeye şek ve şüphe duymadan, samimi bir imanla inanıyorsa, bu imanının nuru hemen onun davranışlarına yansır. Kişi Rabbinin irade ve tavsiyelerine göre hareket etmeye başlar. Dolayısıyla o kişiden ortaya çıkan davranışlar da, kişisel arzu ve isteklerden çok, Allahü Tealâ'nın istekleri olmaya başlar.

Değerli okuyucularım,

Görüldüğü gibi bir kişinin, dördüncü boyutu aşarak beşinci boyuta yükselmesi, o kişi üzerinde fevkalade büyük değişikliklerin meydana gelmesine sebep olur. O kişi bütün hayvani özelliklerinden birer birer arınarak tamamen insani özellikler kazanmaya başlar. Ve insan gerçek anlamda ancak bu boyuta yükselmekle insan olur.

Beşinci boyuta henüz yükselmemiş bir insanın, ne kadar akıllı olursa olsun, mevkisi makamı ne kadar yüksek olursa olsun tüm davranışlarına “kişisel çıkar” duygusu hakimdir. O her şeyi kendi kişisel çıkarları için yapar. Bu sebeple onun bütün istekleri, ve bu isteklerine dayalı davranışları da o yönde tecelli eder. Meselâ adam bakan olmuştur, rüşvet alır. Başbakan olmuştur, petrole zam yapılmayacak der, ertesi gün zam yapılır, yani yalan söyler. Eğer daha cahil biri ise üç kuruş için ev soyar, adam öldürür. Ya da bir zengin çocuğu ise “lüks arabamla onu buna hava atayım” derken kaza yapar ve birçok insanın ölümüne sebep olur. Böyle bir insan daima çifte standartlara sahiptir. Aynı şey, işine geldiği zaman, yani çıkarına uygun düştüğü zaman iyi olur, çıkarına ters düşecek olursa kötü olur. Çünkü bu davranışlar, henüz kişiliğindeki hayvani özellikleri yok edememiş insanın, çıkar duygusuna, nefsinin heva ve arzularına dayalı kaba ve çirkin davranışlarıdır.

Halbuki insan beşinci boyuta yükseldiği zaman, ister fakir olsun, ister zengin olsun, ister sıradan bir insan olsun, ister mevki makam sahibi biri olsun, hareketlerinde daima bir olgunluk ve bir tutarlılık hasıl olur. Yalan söylemez, en küçük bir kul hakkı üzerine geçse bu durum günlerce onun vicdanını rahatsız eder. Ve en sonunda gidip onu sahibine geri vererek kalp huzuruna kavuşur. Kendi geçimini zor sağlayan fakir bir esnaf olsa, yolda içi para yüklü bir cüzdan bulsa, kendi ihtiyacı olduğu halde, götürüp onu sahibine teslim eder. Böyle bir insanın çifte standartları yoktur. Çünkü onun standartları Hak tealanın

koyduğu hakkın ve hakikatin standartlarıdır. O hak yoldadır. Ve Hakkaniyet ne ise onu konuşur, onu yapar, onu savunur. Kısaca beşinci boyuta yükselmiş bir insandan daima olgun ve insani davranışlar tecelli eder. Çünkü **bu davranışlar, görünüşte o kişiden ortaya çıkmakla birlikte, gerçekte, ilahi terbiyeden geçmiş insanın, ilahi iradeyi yansıtan davranışlarından başka bir şey değildir.**

Yaratılış itibariyle **insan davranışlarının temelini “benlik” duygusu** oluşturur. Buna bazen “ego” veya “nefs” adı da verilir. Nefs, insan davranışlarının temel yönlendiricisidir. Kişi üzerinde, asla hafife alınmayacak kadar şiddetli bir baskısı vardır. Nefsin elinden kurtulmak öyle kolay bir şey değildir. **İnsan, nefsinin pençesinden ancak iman çemberine girip Allahü teala'nın iradesine tabi olmak suretiyle kurtulabilir. İman, bu kurtuluşun ilk adımıdır.** İman güçlendikçe, Allahü teala'ya yakınlık, O'na bağlılık, dolayısıyla o insanın davranışlarındaki olgunluk da artar. İnsanın olgunlaşması demek, kendi “ben”ini ve bencilliğini bir tarafa atabilmesi, kendi nefsî isteklerini Allah rızası için terk edip Allahü teala'nın irade ve isteklerine tabi olması demektir.

Eğer bir insan bu yola giremezse, kendi eliyle kendini, nefsinin irade ve isteklerine teslim etmiş, kendini nefsinin eline bırakarak ham olarak kalmaya mahkum olmuş olur. Ömrü boyunca kendi nefsinin doyumsuz heva ve arzuları peşinde koşar durur. Böyle insanlar için Allahü Tealâ "**Nefislerinin arzularını ilâh edinenler ...**" (Casiye, 23) ifadesini kullanıyor. Onun için beşinci boyuta yükselememiş bir insan, ne kadar akıllı ve ne kadar yüksek mevki ve makamların sahibi olursa olsun, bir türlü nefsinin aşamaz ve “nefis odaklı bir kişi olmak” özelliği onun bütün davranışlarına yansır.

Davranışlarının temelinde kendi “ego”larının ve “menfaat” duygularının yer alması sebebiyle, beşinci boyuta yükselememiş böyle nefis odaklı insanlar, ne arkadaşlığın, ne aşkın, ne vatan,

millet ve insanlık sevgisinin, ne tabiat sevgisinin, ne çevreciliğin gerçek boyutlarını bilemezler. Onlar için arkadaşlık demek, dünya menfaatlerine dayalı bir çıkar ortaklığı demektir. Bu ortaklık bittiği zaman, arkadaşlık da biter. Aşk demek, kendi nefis arzularının doyurulması demektir. Aşık oldukları kişiyi elde edip nefisleri doyuma kavuştuğu zaman, aşkları da sona erer. Kendilerine bir takım rahatlık, iyilik ve güzellikleri bahşetmeseler, milletin de, devletin de, vatanın da, tabiatın da onların gözünde beş para değeri olmaz. Onların bütün maddi ve manevi değer yargıları, kendi “kişisel çıkar” duyguları, kısaca kendi “nefsî doyumları” üzerine kurulmuştur. Bir menfaatleri olmadığı zaman, selâm bile vermezler. Hatta onlardan bazı dindar görünenler bile, dini vecibelerini, çoğu kere Allah rızası için değil, kendi dünya menfaatleri için yerine getirirler.

İman, mânâ ve ahlak boyutu, kısaca olgunluk boyutu olan beşinci boyuta yükselememiş insanların kalbleri tamamen nefsin arzu ve hevesleriyle kaplı olduğundan, bu tür kişiler mânâ gerçekliklerinin körüdürler. İnsan ancak iman nuru ile bu körlükten kurtulduğu zaman birçok şeylerin farkına var. Gerçek arkadaşlığın, gerçek aşkın, gerçek vatan ve millet sevgisinin, tabiat sevgisinin, ve dini gerçekliklerin ne demek olduğunu ancak o zaman anlar. Onun için peygamberimiz (s.a.v) “Vatan sevgisi imandandır” buyurmuştur.

Değerli okuyucularım,

Kuşkusuz insanın nefis odaklı oluşu, onun fitratından gelen bir özelliktir. Çocuklarımızın bir malı paylaşmadaki isteksizliklerine hiç dikkat etmediniz mi? Bu yaratılış özelliği, insan davranışlarının temelini oluşturur. Zaten eğer böyle olmasa idi türümüzün devamı tehlikeye girerdi. İnsan bu nefis odaklılıktan ancak beşinci boyuta yükselmekte, yani iman, mânâ ve ahlâk boyutuna adımını atmakla, bir başka anlatımla Rabbine inanıp O'nun iradesine tabi olmaya başlamakla kurtulur. Rabbine tabi olduğu oranda da nefsinin heva ve isteklerini birer birer terk

ederek olgunlaşır, zamanla kemalatın doruk noktasına ulaşır. (Daha ayrıntılı bilgi için lütfen “İnsanı ve İslam’ı Doğru Anlamak” adlı e-kitabımızı okuyunuz.)

İnsanın Rabbinin isteklerine tabi olması demek, kendi nefsinin arzu ve heveslerinden tamamen vaz geçmesi anlamına gelmez. Aksine kendi arzu ve isteklerini, Rabbinin istediği bir şekilde sınırlandırması anlamına gelir. Böyle yapan bir insan meselâ koyun, keçi, dana, tavuk, hindi, balık etini yiyecek, fakat domuz etine gelince orada duracaktır. Sütü, ayranı, kolayı, meyve suyunu içecek, ama alkollü içkilere gelince orada duracaktır.

Değerli okuyucularım, **Allah (c.c), kuşkusuz insanı, kötülüklerden ve sonu şer olan işlerden uzak tutmaya çalışmaktadır.** Onu, sonu hayır olan işlere yönlendirmeye çalışmaktadır. O, kuşkusuz insanın en büyük dostudur. O’nun her buyruk ve tavsiyesi, kısa vadede insanın keyf, zevk ve çıkarlarına ters düşüyor gibi görünse de, uzun vadede insanı hayra götüren çok değerli birer yol göstericidir. Eğer O sarhoş edici müskiratı içmeyin diyorsa, bu “Ben sizin sarhoş sarhoş araba kullanıp sonra da elektrik direklerine ağaçlara çarparak paramparça olmanızı istemiyorum” demektir. Eğer zinaya yaklaşmayın diyorsa, bu “Ben sizin zina yüzünden eşlerinizle aranızda soğukluk girmesini ve yuvalarınızın dağılmasını istemiyorum” demektir. Eğer gıybet etmeyin, birbirinizi arkalarınızdan çekiştirmeyin diyorsa bu “Ben sizin arkadaşlarımızla aranızın açılmasını, aranızdaki dostlukların yok olmasını istemiyorum” demektir.

Değerli okuyucularım, kuşkusuz Allahü Tealâ yarattığı ve yarattıklarının birçoklarından üstün kıldığı insanın en büyük dostudur. Onun hep iyiliğini istemektedir. Onun ham bir adem oğlu olmaktan çıkıp hazreti insan olmasını arzulamakta, onu, yeryüzündeki halifesi olarak görmek istemektedir. İşte insan yaratıcısı ve en iyi dostu olan Allah’a inanıp O’nu iradesine bağlanmakta, yani O’nun isteklerine göre hareket etmeye

başlamakla, olgunlaşma yolunda ilk adımını atmış olur. Böylece kendini iyileştirme yolunda en büyük, en güvenilir ve en sağlam bir dostu ile iş birliği içine girmiş olur. O'nun, dünya ve ahiret mutluluklarının kaynağı olan huzur kapısına kapılanmış olan insan bu yolda sadakat gösterirse, bir süre sonra saygın ve olgun bir insan olur. Samimiyetle **Rabbine inanıp O'nun hükümlerine bağlı kalan insan, kuşkusuz Rabbinin her türlü kötülüklerden uzak tutan "güvence sistemi" içinde bulunur. Ve yaşadığı her şey kendisi için hayır olur.**Bunu yapmayı kendi nefsinin süfli arzu ve hevesleri peşinde koşanlar ise, bu davranışlarının faturasını, pek şiddetli bir şekilde öderler. Hem de, çoğu kere acılar içinde kıvrınarak ölmek suretiyle, pek sevdikleri ve hep keyf ve zevk içinde geçmesini istedikleri hayatlarıyla ...

Değerli okuyucularım,

İnsan, kendini, doyumsuz arzu ve heveslerine uymak suretiyle, nefsinin amansız ellerine bırakmamalıdır. Aksine bir an önce yaratana ve en iyi dostu olan Rabbinin arzu ve isteklerine uyarak, O'nun "mutluluk çemberi" içinde yerini almaya çalışmalıdır. Böylece bir an önce olgunluğun doruklarına ulaşmaya gayret göstermelidir. Çünkü **insan ancak beşinci boyutu da tamamladığı zaman gerçek anlamda "insan" olur.** Ve ancak insan bu boyutu tamamladığı zaman birçok şeylerin farkına varır. Rabbinin ancak o zaman tanır. Manevi gerçekliklerin ve rahmet-i ilahinin ne demek olduğunu ancak o zaman anlar.

015 Olgunlaştıkça değişen ihtiyaç ve arzular

Değerli okuyucularım,

Yukarıdaki analizlerimizi okuduğunuz zaman kolayca anlayacağınız gibi, insan çeşitli varlık boyutlarında çeşitli ihtiyaç ve isteklere sahip bulunmaktadır. Haliyle, istek ve ihtiyaçlarımızın giderilmesiyle ortaya çıkan bir kıvanç hali olan zevk ve mutluluklarımız da, her boyutun bu istek ve ihtiyaçlarına bağlı olarak değişiklikler göstermektedir. Onun için **insanlar, içinde buldukları varlık boyutuna göre, farklı şeylerden zevk almakta, farklı şeylerden mutlu olmaktadır.** İnsanlar arasındaki, özellikle de evli eşler arasındaki birçok çekişme ve çatışmaların nedenini bu zevk ve mutluluk anlayışındaki farklılıklar oluşturmaktadır.

Ancak ben bir hususa dikkatinizi çekmek istiyorum. O da insanın varlık boyutlarının gelişme çizgisidir.

Yukarıdaki açıklamalardan da anlayacağınız gibi **insan yaşamı boyunca bir olgunlaşma süreci yaşamakta ve bu süreç, en son, insanın, Rabbinin eğitiminden geçip O'na teslim ve tabi olmasıyla son bulmaktadır.** Ve insan artık bu noktaya geldiğinde, ondaki, “ben” veya “ego” adını verdiğimiz ve onu her davranışında sürekli bencillğe iten kişilik kaybolmakta, onun yerini ilahi terbiyeye dayalı bir yeni kişilik almaktadır.

Değerli okuyucularım,

İşte insanlar, üzerinde buldukları bu gelişme çizgisinin çeşitli aşamalarında çeşitli zevk anlayışlarına sahip olmaktadırlar.

Ancak her aşama, kendini ve kendinden öncekilerin zevklerini anlayabilmekte, fakat kendinden sonrakilerin zevklerini asla anlayamamaktadır. Bu durum tıpkı bir teğmenin, bir albayın halini, bir albayın da bir orgeneralin halini anlayamaması gibidir. Bir orgeneral, daha önce bir albayın, ya da teğmenin halini yaşadığı için onların durumlarını kolayca kavrayabilir. Halbuki bir teğmen veya albay, yaşamadıkları için, bir orgeneralin deruhte ettiği makamın yetki ve sorumluluklarından doğan halini asla tam olarak kavrayamazlar.

Gelişme seyirlerine bağlı olarak insanların zevk ve mutluluk anlayışları da tamamen değişir ve gelişir. Nasıl ki henüz cinsel olgunluğa ulaşmamış bir çocuk buluşa ermiş bir insanın cinsel zevklerini anlayamazsa, bu gelişme seyirinde, bir önceki aşamada bulunanlar da, bir sonraki aşamada bulunanların zevklerini asla anlayamazlar. Ama, daha önce yaşadıkları için, bir sonraki aşamada bulunanlar bir önceki aşamada bulunanların zevklerini kolayca anlarlar.

Şimdi bunları, zihinlerinizde daha berrak fikirler oluştursun diye, basit örneklerle sizlere açıklamak istiyorum. Çünkü bu hususun kavranılması, hem kendimizi hem de başkalarını daha doğru bir şekilde anlayıp değerlendirme-mize yardım edecektir. Bunun sonucu olarak insanlara karşı hoş görümüz artacaktır. Bu da bizim daha uyumlu bir insan olmamıza yardım edecektir.

Değerli okuyucularım,

İnsan varlığının ilk iki boyutu, cismimizin ve onun içinde cereyan eden hayat dinamiklerimizin vuku bulunduğu boyutlardır. Bitkiler de dahil bütün canlılar, bu dinamikleri yaşarlar. Ve bu işleyen sistemdeki bütün mekanizmalar öylesine mükemmel yaratılmıştır ki, çoğu kez, yaşadığımız her saniyede on binlerce olay vuku bulunduğu halde, bunların hiçbirisinden en küçük bir haberimiz olmaz. Tıpkı bizim için vazgeçilmez derecede önemli olduğu halde, havanın varlığından hiç haberdar olmadığımız gibi.

Ne zaman ki bu mekanizmaların çalışmasında en küçük bir aksama olsa, o zaman bunların bizim için ne kadar önemli, ne kadar hayati ve ne kadar şükredilecek şeyler olduğunu anlarız. Bunlar kuşkusuz hastalık durumlarıdır. Normal insanlar arasındaki farklılıkları ise diğer üç boyuttaki ayrıcalıklar belirler.

Psikolojik ya da duygusal boyutta bulunan, ve hayatlarının en önemli kısmını duygusal doyumlar teşkil eden insanların en büyük zevklerini, yemek içmek gibi fizyolojik hayatımızın zevkleri ile, gezmek eğlenmek gibi nefsi heveslerin doyumları oluşturur. Bu insanlar genel olarak yemek için yaşarlar. İşleri yemek, sohbetleri yemek, hayal ve düşünceleri hep yemektir... Kırdaki bir mangal partisi yapmak, ya da lüks bir restoranda güzel bir ziyafet çekmek, şüphesiz bu tür kişilere en büyük zevk ve mutluluğu bahş etmek olur. Karınları doyduktan sonra da aldıkları bu enerjileri sarf edecekleri yerler ararlar. Eğer iş tutkunu iseler, ha bire kendilerine yapacak iş ararlar. Kendilerine yapacak iş bulamazlarsa gezecek eğlenecek yer ve arkadaş ararlar. Onlara göre dünya, yemek içmek, gezmek, eğlenmek, kısaca keyf almak ve gününü gün etmek için yaratılmıştır.

Kısaca özetlemek gerekirse **duygusal boyuttaki insanlar, nefislerinin heva ve arzuları neyi gerektiriyorsa onu yapmaya çalışırlar.** Bu sebeple de çoğu sigara, içki, oyun, müzik ve maç tutkunudur. Çoğu yabancı olan kadın veya erkeklerle gönül eğlendirmeyi meşru görürler ve bunu bir yaşama özgürlüğü olarak algırlar. Birçok evlilikler bu sebeple yıkılır. Haya duyguları genellikle azdır. İnsanların özel hayatlarını araştırmayı, onları çekiştirmeyi pek severler. Pembe dizilerin, Televole ve paparazzi programlarının en önemli izleyicileri bunlardır.

Bu tür insanların nefislerine, nefis-i emmare denir. Yani emredici nefis... Her istediğini yaptıran nefis?!...

Bu boyuttaki insanların bir çoğuna sorduğunuz zaman, Müslüman olduklarını söylerler. Hatta bir kısmı namaz kılıp oruç da tutarlar. İslam demek, eşi, benzeri, ortağı olmayan, her şeyi yaratan, her şeyi çekip çeviren Allahü Tealâ'nın iradesine teslim ve tabi olmak demektir. Halbuki bunlar, Allah (c.c.)'ın iradesine değil, kendi nefislerinin iradesine teslim ve tabi olurlar. Allahü tealâ ne isterse değil, kendi nefisleri ne isterse onu yaparlar. Nefislerine tabi oldukları için de bir taraftan namaz kılarlar, diğer yandan elleri, belleri, dilleri, gözleri ve gönülleri hep haramdır. Dini de hep böyle kendi nefislerine göre yorumlarlar. Eğer iman ehli iseler bunları çoğunun imanları, nefislerine uydukları sürece taklidi bir imandan öteye gidemez. Hakiki bir iman sahibi olmaları, ancak nefislerini tanımaları ve onun elinden kurtulmalarıyla mümkün olur.

Akıl boyutundaki insanlara gelince: Bunların zevkleri, öncekilerden daha farklıdır. **Bu boyuttaki insanlar, öğrenmek, anlamak, düşünmek ve fikir üretmek için yaratılmış insanlardır ve zevklerini de düşünsel doyumlar oluşturur.** Onun için paneller, konferans salonları, tartışma meclisleri bu boyuttaki insanların en çok zevk aldıkları yerleri oluşturur.

Bu boyuttaki insanlar genellikle çok okurlar. Okumayı severler, okumaktan büyük bir zevk alırlar. Bir önceki boyutta bulunan insanlardan hiç birinin elinde hiçbir zaman herhangi bir kitap göremediğiniz halde, bu boyuttaki insanların ellerinde daima okunacak bir şeyler bulursunuz. Her şeyi okurlar. Yoldaki levhaları, ambalaj kağıtlarının üzerlerini, takvim yapraklarını, ilaç ve alet prospektüslerini... kısaca ellerine geçen her şeyi okumadan, gözlerine takılan her belgeye bir göz atmadan edemezler. Yaratılışları böyledir ve bundan büyük bir zevk alırlar. Onun için de bu boyuttaki insanların bir çoğu, hemen her konuda, engin bir bilgi birikimine sahiptir.

Duygusal boyuttaki insanlar, yemek için yaşadıkları halde, akıl boyutundaki insanlar, yaşamak için yerler. Onun için de duygusal

boyuttaki insanların çoğu şişman ve kuvvetli bünyeli insanlar oldukları halde, akıl boyutundaki insanların çoğu daha ince ve zayıf yapılı insanlardır.

Akıl boyutundaki insanlar, bilgi ve düşünce tipleridir. Bilgi edinmekten ve düşünmekten büyük zevk aldıklarından her şeyi anlamaya, her şeyi anlamlandırmaya ve yorumlamaya çalışırlar. Olayların sebep ve sonuç ilişkilerini ortaya koymaya çalışırlar. Bunlarla ilgili istişareler ve tartışmalar yapmak onlara büyük bir zevk verir. Halbuki duygusal boyutun insanları için bunlar çok can sıkıcı şeylerdir.

Bu boyutunun insanları, nefislerinin arzularına genellikle daha az uyarlar ve her şeyi aslını anlamaya çalışırlar. Bu sebeple eğer iman ehli iseler, çoğu tahkiki bir iman sahibidirler. Nefisleri üzerindeki denetimleri daha fazla olduğundan bunların hakiki bir imânâ ulaşmaları daha kolay olur.

İnsanlar, duygu ve akıl boyutlarını aşip iman, mânâ ve ahlâk boyutuna ulaştıkları zaman da diğer iki boyutta tatmadıkları tamamen farklı lezzetlerle yüz yüze gelirler.

Duygu boyutundaki kişiler, yemek içmek, gezmek, eğlenmek gibi nefislerinin maddi doyumları için yaşarlar.

Akıl boyutundaki kişiler de çeşitli fikirler üretmek, insanlarla tartışmak ve herkesten daha bilgili ve düşünceli olduklarını ortaya koymak, ya da çıkarlarını çok ince siyasi manevralarla korumak gibi nefislerinin manevi doyumları için yaşarlar.

Yani kısaca her iki boyuttaki insanlar, yalnızca kendileri için, kendi nefisleri için yaşarlar...

Halbuki mânâ boyutundaki insanların kişilikleri, insani kişiliklerinin, Allahü Tealâ'nın talim ve terbiyesinden geçmesiyle oluşmuş tamamen farklı, yeni, olgun bir kişiliktir. Bu insanlarda,

daha önceki boyutlarda olduğu gibi bir insani nefis (ego, benlik, kişilik) yoktur. Benlikleri olmadığı için, bencillikleri de olmaz. Dolayısıyla onların, yeme içme gibi normal fizyolojik ihtiyaçlarını giderme dışında, kendi nefisleri için yapabilecekleri bir şey de bulunmaz. Onlar, tamamen kendi gönül rızalarıyla, kendi irade ve isteklerinden vazgeçmişler ve Allahü teala'ya teslim olup bağlanmışlardır. Bu teslimiyetin sonucu olarak da **beşinci boyuttaki insanlar, tamamen O yüce Yaratan'ın isteklerine göre hareket ederler.** Davranışlarına tamamen Allahü Tealâ'nın iradesi egemendir.

Dolayısıyla insanın gelişme sürecinde son noktayı oluşturan mânâ boyutunda bulunan insanlar, Allahü teala'ya gönül bağı ile bağlanmış ve tamamen Rablerinin irade ve tavsiyelerine göre hareket eden kişiler olduklarından, onların zevkleri de tamamen farklıdır. Diğer insanlar hep kendi nefislerinin arzu ve hevesleri için yaşadıkları ve kendi nefislerini doyuma ulaştırın, kendi çıkarlarına uygun düşen şeylerden büyük bir zevk aldıkları halde, **beşinci boyutun bu olgun insanları, yalnız ve yalnız Allah (c.c.)'ın rızası için yaşarlar. Çevrelerinde Allah (c.c.)'ın rızasına uygun işler yapıldığı zaman bundan büyük bir haz ve zevk duyarlar.** Aksine Allah (c.c.)'ın yasakladığı çirkin işler yapıldığı zaman da bundan büyük bir elem, sıkıntı ve rahatsızlık duyarlar. Onları elleriyle, dilleriyle önlemeye çalışırlar. Eğer önleyemezlerse o zaman da gönüllerini derin bir hüznün kaplar ve onlar için dua ederler.

Değerli okuyucularım,

Mânâ boyutundaki insanların zevkleri, Rablerine olan teslim ve bağlılığın verdiği manevi bir lezzettir. Bu tıpkı, birkaç aylık bir bebeğin, onu bağrına basan annesinin kucağında duyduğu manevi huzura benzer bir şeydir. Fakat kuşkusuz bu teslim ve tevekkül halinin zevkleri, yaşanmadan anlatılamaz. Bu hal, insanın, bütün korku ve endişelerden azade olduğu, her şeyi tevekkülle karşıladığı, ve Yaratan'ından başka hiç kimseye

kendisini borçlu ve bağımlı hissetmediği, tam bir selamet ve emniyet halidir ki ancak yaşanılarak anlaşılabilir.

Bu zevkler, Rablerinin buyruk ve yasakları ile, kendi davranışları arasındaki uyum ve uygunluktan doğan manevi doyuma dayanan zevklerdir. Kuşkusuz Allahü Tealâ'nın yardım ettikleri dışında, bu uyum ve uygunluk hiçbir zaman tam olarak sağlanamaz.

İnsan varlığının mânâ boyutu, ancak imanla ortaya çıkan, imanla tebellür eden bir boyuttur. İnsanın kendi nefesine uymasından hep kötülükler, insanın Allahü Tealâ'nın tavsiyelerine ve O'nun iradesine uymasından da hep iyilikler ortaya çıkar. İnsan inanmadan da Allahü teala'nın iradesine teslim olsa ve O'nun istediği gibi yaşasa, meselâ yalan söylemese, hırsızlık yapmasa, insanların özel hayatlarına, mal ve canlarına el uzatmasa, dünya hayatında, bunların sağladığı iyiliklerden muhakkak çok yararlanır. Ancak kalbde tam bir iman hasıl olmadan insanın gönül rızası ile Allahü tealanın irade ve isteklerine tam olarak uyması çok zor bir olaydır. Şöyle çevrenize bir bakınız, inanıyorum diyen insanlara bile iki rekât namaz kılmak ne kadar zor geliyor. İnanmayanlar için bu ne kadar zor bir şeydir siz tasavvur edin. İşte o sebeple, Değerli okuyucularım, bir tarafta nefsi çektirip dururken, kalbde iman olmadan insanın Allahü Tealâ'nın tavsiyelerine uyması öyle pek kolay bir şey değildir. Böyle insanlar, özellikle kendi nefislerinin istekleriyle Allahü Tealâ'nın istekleri birbiriyle çatıştığı zaman, hele kimselerin görmediği gözlerden irak تنها bir yerde bulunuyorlarsa, hemen kendi nefislerinin isteklerini tercih ederler. Gerçek iman sahipleri ise her şart altında daima Rablerinin buyruk ve tavsiyelerine uyarlar.

Değerli okuyucularım,

İşte iman ile, insanın Rabbine teslim ve tabi olması arasında bir doğru orantı vardır. Rabbine teslim ve tabi olmak demek, O'nun yasak, buyruk ve tavsiyelerine uymak, yani kendi isteklerine göre

değil Rabbinin irade ve isteklerine göre hareket etmek demektir. İşte onun için mânâ boyutuna ulaşmış insanlar, genellikle, gerçek bir imanın sahibidirler. Duygusal boyuttaki taklidi iman, akıl boyutundaki tahkiki iman, bu boyutta yerini hakiki bir imânâ bırakmıştır.

Hakiki iman, kalbin masivadan temizlenip orada manevi gerçekliklerin belirmesiyle ortaya çıkar. Bu da mânâ boyutundaki insanda çok kolay olur. Çünkü bu boyuttaki insan kendi nefsinin isteklerini bir yana bırakıp hep Rabbinin isteklerine göre hareket ettiğinden, nefsin heva ve istekleri zayıflamıştır. Kalbde nefsin isteklerinden örülü manevi sis perdeleri ortadan kalkınca da orada Allahü Tealâ'nın nuru ve manevi gerçeklikler kolayca ortaya çıkar. Tıpkı bir bulutun arkasındaki pırıl pırıl güneşin, bulutların dağılmasıyla ortaya çıkması gibi... İşte o zaman insan, mânâ gerçekliklerini kalb gözüyle daha net bir biçimde görmek olanağı bulur. Önceden şek ve şüphe ile karşıladığı bazı şeyleri, artık, hiçbir tereddüde yer kalmayacak şekilde kabul eder. Böyle olmuş bir imanı artık hiçbir şey yerinden söküp alamaz. Bundan sonra da insan artık Rabbinin görünür alemdeki işlerini büyük bir hayranlıkla gözlemlemeye başlar. Bu, şahadet mevkiidir. Artık ondan sonra Rabbinin her işi onun ibret bakışları altında cereyan eder. Böylece insan, görünür alemin ardındaki görünmez gerçeklikleri yavaş yavaş kavramaya başlar.

Değerli okuyucularım,

İnsanın varlık boyutlarının özelliklerini, her boyutun ihtiyaç ve isteklerini, her boyutun zevklerini ve mutluluklarını analizleyerek sizlere anlatmaya çalıştım. Bu analizde “boyut” tabirini özellikle seçtim. İstedim ki, her boyutun eklenmesiyle nasıl bir geometrik şekil zihinlerimizde yeni bir biçim alıyorsa, insan denilen varlık da bu varlık boyutlarıyla sizlerin zihinlerinizde öylece tecessüm etsin. Ve insan denilen bu mukaddes varlık zihinlerinizde gerçek büyüklük ve anlamını kazansın.

Değerli okuyucularım,

İnsanın bu varlık boyutları içinde izahı da, kuşkusuz, konunun daha iyi anlaşılması için başvurulmuş bir açıklama yönteminden başka bir şey değildir. Yoksa insan hiçbir zaman mutlak olarak o varlık boyutunda, ya da şu varlık boyutunda bulunmaz. **İnsan bütün varlık boyutlarını aynı anda yaşayan bir bütündür. Ancak ne var ki bazı kişilerde duygusal boyut ağırlık basar, bazılarında akıl boyutu, bazılarında da mânâ boyutu...** İnsan bugün mânâ boyutunu yaşarken, yarın nefesine uyar da duygu boyutunu yaşamaya başlar. Veya bunun tam tersi bir durum olur. Burada önemli olan kişinin bir an önce Rabbine teslim ve tabi olarak olgunluğu yakalamaya çalışmasıdır.

016 Sonuç olarak

Sonuç olarak buraya kadar anlattıklarımızı özetlemeye çalışırsak şunları söyleyebiliriz:

Mutluluk denilen şey, arzu ve ihtiyaçlarımızın sürekli bir biçimde giderilmesiyle ortaya çıkan bir kıvanç halidir. Arzu ve ihtiyaçlarımız ise içinde bulunduğumuz varlık boyutuna bağlı olarak değişir. **İnsan; madde boyutu, fizyolojik boyut, psikolojik boyut, akıl boyutu ve mânâ boyutu olmak üzere beş boyut ile tecessüm eden bir varlıktır.**

Her boyutun kendine göre istek, arzu ve ihtiyaçları vardır. Her boyutun kendine göre zevkleri, haz ve beğenileri vardır. Her boyutun farklı doyumları vardır. İnsanlar arasındaki birçok çekişme ve çatışmalar, bu farklı doyumlardan, farklı zevklerden ve dolayısıyla farklı yönelişlerden ortaya çıkar. İnsanların dünya görüşlerini bu farklı yönelişler belirler.

Bu gelişme sürecinde, genel olarak, bir üst boyutta bulunan biri, bir alt boyutta bulunanın istek ve zevklerini anladığı halde, bir alt boyutta bulunan diğeri, bir üst boyutta bulunanın istek ve zevklerini anlayamaz. Tıpkı çocukların, erginlerin cinsel zevklerini anlayamadıkları gibi. Çünkü her boyutun gerçeklikleri, ancak o boyutun halleri bizzat yaşanılarak öğrenilebilir ve anlaşılabilir.

Fizyolojik boyutumuzun zaruretleri dışta tutulursa, madde boyutundan mânâ boyutuna doğru ilerledikçe, insanın hevesleri, arzu, istek ve tamahları bir gelişme geçirir. Tabii zevkleri de... **Madde boyutundan mânâ boyutuna doğru ilerledikçe**

maddi zevkler, yerini manevi zevklere terk eder.Mânâ boyutuna varıldığında ise kişisel isteklerin yerini tamamen ilahi irade ve istekler alır. Kişi Rabbinin irade ve isteklerine göre hareket etmeye başlar. Bu da kişiye Rabbine teslimiyetten doğan tarifi imkansız, bir tevekkül, güven ve huzur hali sağlar. Bu insanın olgunluk doruğudur.

Değerli okuyucularım,

İnsan bu olgunluk noktasına ulaştığı zaman, gerçekte hayatın bütün zevk, haz ve mutluluklarını kendinde toplamış olur. Onun sükuneti, telaşsızlığı ve olgunluğu yalnız kendisine huzur vermez, çevresindekilere huzur verir. Çoğu insanlar bunu o kişiden bilirler. Halbuki bu, o kişiden değil, o kişiye bahşedilen ilahi rahmettedir. Allah (c.c.), hepimizi o ilahi rahmetten nasiplenendenlerden eylesin!...

017 Ebedi bir mutluluk için

Değerli okuyucularım,

İnsanın varlık boyutlarını sizlere açıklarken “Bu varlık boyutlarının birinci basamağında, insanın madde boyutu, yani bedeni vardır. İnsanın bu boyutu diğer bütün varlık boyutlarının tecelli yeridir. Bütün fizyolojik olaylar, duygu ve heyecanlar, düşünceler ve mânâ gerçeklikleri hep burada ortaya çıkar.” Demiştim. Hatırlayacaksınız fizyolojik boyutumuz da enerji oluşumu, biyosentez, sevk ve idare gibi hayat dinamiklerimizin ortaya çıktığı bir boyut idi. Bu iki boyutumuz bir bakıma bizim varlık temellerimizi oluşturur.

Bu iki boyutta olup biten her şey Rabbimiz tarafından öylesine mükemmel programlanmıştır ki, ciddi bir aksama olmadığı sürece, burada olup biten her bir şey dikkatimizin odak noktası olmaktan uzak kalır. İşte biz bu iki boyutumuzdaki çalışma mükemmeliyetine genel mânâda “**beden sağlığı**” diyoruz. Kişi Rabbinin iradesine teslim olup O’nun tavsiyelerine göre yaşadığı sürece de bu sistemde herhangi bir aksama olmaz.

Sizlere basit bir örnek vereyim:

Bildiğiniz gibi bu güçsüz bir Bitki Hastalıkları Uzmanıyım. Yıllarca bir mikrobiyoloji laboratuvarında çalıştım. Yıllarca mikroskop altında bakteri ve fungusların hayat olaylarını gözlemek durumunda kaldım. Bitkilerde de, hayvanlarda da, insanlarda da enfeksiyöz hastalıkları yapan etmenlerin önemli bir kısmını bakteriler ve funguslar oluşturur. İnsanlarda kanın pH’sı 7.4 civarındadır. Bitkilerin özsuyu daha ekşimsidir ve pH’sı 5.5-

6 civarındadır. Yaşama isteklerine daha uygun olduğu için insan ve hayvanlarda hastalık etmeni olarak bakteriler ağırlıktadır, bitkilerde de funguslar... Genel olarak bir iki örnek dışında bitkileri hastalandıran etmenler, insanları; insanları hastalandıran etmenler bitkileri hastalandırmaz. Fakat bunların enfeksiyon aşamaları birbirine benzer. Önce bu etmenlerin uygun vasıtalarla taşınması gerekir. Sonra etmen bir fungus ise, sporlarının çimlenmeleri ve konukçusuna penetre olmaları, bakteri ise konukçunun üzerinde bulunduğu yerde çoğalıp belli bir potansiyeli bulmaları gerekir. Daha sonra da bunlar etraflarına bir takım enzimler salgılayarak çevre dokuları sindirmeye çalışırlar. Bunların canlılardaki zararı da zaten bu enzim ve toksinleri salgılamaya başladıktan sonra ortaya çıkar.

Şimdi diyelim rüzgarlı bir havada dışarı çıkmak zorunda kaldınız. Bakteriler ve fungus sporları genel olarak tozlara binerek taşınırlar. Esen rüzgarın taşıdığı yüzlerce fungus sporu ve bakteri sizin saçlarınıza, yüzünüze, burun deliklerinize, boyunlarınıza, kulaklarınızın içlerine tozlarla taşınarak yapışır. Yüzünüzdeki, boyunlarınızdaki terli ve nemli ortam bunların gelişmesi için oldukça uygundur. Bununla birlikte bir fungus sporunun çimlenip penetrasyonunu yapması için en az 3-4 saat zamânâ ihtiyacı vardır. Bakteriler genellikle bir-iki saatte bir nesil verirler. Üç dört saat içinde bir bakteri hücresi, olur dört veya sekiz hücre... Eğer siz Rabbinizin tavsiyelerine uyarak kalkıp namaz için bir abdest alırsanız, daha vücudunuzun üzerine yerleşen bu bakteri ve funguslar, çoğalıp nüfuz etmeye fırsat bulamadan bunları vücudunuzdan uzaklaştırırsınız. Ve sizin için artık hiçbir tehlike kalmaz. Eğer Rabbinizin tavsiyelerine uymazsanız, diğer şartlar da uygun bulunuyorsa, bunlar enfeksiyonlarını yaparlar. Tabii siz de bunun sonuçlarına katlanmak durumunda kalırsınız.

Yemede, içmede, giyinmede, cinsel ilişkide, kısaca günlük hayatımızın her aşamasında Rabbimizin tavsiyelerine uymanın beden sağlığımız üzerindeki etkileri ile ilgili yüzlerce örnek

verilebilir. Ama Şu tek örnek bile Rabbimizin her tavsiyesinin bizim için ne büyük bir rahmet olduğunu apaçık göstermektedir.

Değerli okuyucularım,

İŞte insan Rabbinin iradesine teslim olur ve kendi canının istediği gibi değil de O'nun istediği Şekilde yaŐarsa, varlığımızın temelini oluşturan ve Rabbimiz tarafından çok mükemmel Şekilde programlanmış bulunan bu ilk iki boyutumuzdaki hayat dinamiklerimiz, hiçbir aksamaya meydan vermeden mükemmel Şekilde alıŐır. Aksine kendi canımızın istediği Şekilde yaşar ve meselâ O "İçkiyi size yasakladım, iki içmeyin" dediği halde iki iersek, mide-barsak sistemimizi, karaciğerimizi, sinir sistemimizi kendi ellerimizle mahvetmiŐ oluruz. "Cinsel iliŐkiden sonra yıkanıp temizlenin" dediği halde bunu yapmazsak bel soğukluğu gibi illetlere maruz kalarak kendi cinsel hayatımızı kendi ellerimizle mahvetmiŐ oluruz. "Yemede içmede aşırı gitmeyin" dediği halde nefsimize uyar, her canımızın istediğini iyi kötü, helal haram demeden yersek, ŐiŐmanlık, diyabet, damar sertliği, kalp hastalıkları gibi sorunlarla yüz yüze gelir, sonuçlarına katlanmak durumunda kalırız.

Değerli okuyucularım,

Rabbimiz kuşkusuz bizim en büyük dostumuzdur. O'nun her buyruğu ve her tavsiyesi bizim için bir rahmettir. Bütün kötülüklerin arkasında yatan ana sebep insanın kendi nefesine uyması, bütün iyiliklerin giriş kapısı da insanın Rabbine teslim ve tabi olmasıdır. Bir binayı yapan inŐaat ustası, binanın neresine hangi taşı, neresine hangi tuğlayı koyduğunu bilmez mi? Elbette bilir. Bütün varlıkları yaratan, onlara bir varlık amacı veren ve onları bu amaca yönelik çeşitli mekanizmalarla donatan ulu Allah (c.c.) da, yarattıklarının en kk hücrelerinde ne olup bittiğini bilmekte, onların ihtiyaçlarına en uygun buyruk ve tavsiyelerde bulunmaktadır. Bunlara uyan kurtulur. Bunlara uymayıp kendi nefsinin isteklerine uyan da helak olur.

Değerli okuyucularım,

İşte hayat dinamiklerimizin vuku bulduğu bu ilk iki boyutumuzdaki her olay, sonraki boyutlarımızı da doğrudan etkiler. Sonraki boyutlarımızda cereyan eden her olay da bu boyutlarımızı etkiler. İşin doğrusu bütün boyutlarımız varlığımızın birer unsurudur ve **her boyutumuzda cereyan eden olaylar, diğerlerini etkiler**. Çünkü bizim varlığımız, vücudumuz bir organizmadır. Her organizma da sistemlerden oluşan bir organizasyondur. Organizasyonlar, tıpkı bir örümcek ağına benzer. O organizasyonun bir yerinde herhangi bir değişim olduğu zaman diğer taraflar da bundan az ya da çok etkilenmek durumunda kalır.

İlk iki boyutumuz, insan denilen bu organizasyonun alt yapısını oluşturduğu gibi, sonraki üç boyutumuz da bunun üst yapısını oluşturur. Önceki madde ve fizyolojik boyutlardan oluşan alt yapının “bedensel” yapı olmasına karşılık; duygusal, akıl ve mânâ boyutlarından oluşan bu üst yapı, “ruhsal” bir yapıdır. Bu ruhsal yapı, insanın mânâ boyutuna ulaşmasıyla tam bir varoluş mükemmeliyetine kavuşur.

Varlığımızın bu bedensel ve ruhsal yapıları da mutluluğumuzun maddi ve manevi temelleriyle yakından ilişkilidir. Mutlu bir yaşantıyı inşa ederken, her zaman bu maddi ve manevi temelleri birlikte düşünmek zorundayız.

Adem oğlunu yalnız maddi ihtiyaçlarını sağlamakla mutlu etmek mümkün değildir. Onun manevi ihtiyaçlarını da gidermek gerekir. Gerçi insanı yalnız madde olarak görüp değerlendirmeye alışık materyalist insanlar için bu manevi ihtiyaçlar fazla bir anlam ifade etmemektedir. Fakat gerçek, kuşkusuz, onların sandıklarının çok ötesindedir. Daha önce de söylemiştim. Kalblerini saran nefsin hevaları nedeniyle onların kalb gözleri kördür. Bu sebeple mânâ gerçekliklerini göremezler. Göremedikleri için de yok sanırlar. Kalblerindeki nefsin arzu ve

heveslerinden oluşan sis bulutları dağılıp yok olduğu zaman onlar da gerçeğin farkına varırlar. Tabii bunun için bir olan, her şeyi yaratan, çekip çeviren Allah (c.c)'a samimiyetle inanmaları, ve tam bir teslimiyetle Rablerinin emir ve yasaklarına, tavsiyelerine uymaları gerekir!?... Bu yol herkese açıktır... Bu yolda nasibi olmayanlara yazık ki yapılabilecek bir şey yoktur...

Değerli okuyucularım,

Kalb gözleri açık mutlu insanların apaçık gözledikleri gibi, Allahü Tealâ'nın kainat adını verdiğimiz bu maddi organizasyonu dışında bir de manevi organizasyonu vardır. Son Allah elçisi Muhammed Mustafa (s.a.v) efendimizin tebliğleriyle kuralları net bir şekilde ortaya konulan, hata ve yanlışlardan arınmış bu mükemmel dinin belirlediği olgular, durum ve davranışlar, bu manevi teşkilatın görünür yönüdür. İnsan dinin bu şekli ve görünür yönüne uyarsa ve buna samimiyetle devam ederse, bir süre sonra görünmez yönüne de vakıf olmaya başlar. Ama bu hareketlerinde samimi olmaz, bir yandan dinin şekli hususlarını yerine getirmeye çalışırken, diğer yandan haram kılınan şeylerden uzak durmaz ve nefsine uymaya devam ederse, kalbdeki nefsin hevalarından oluşan perdeler kalkmadığı için, dinin özü ve mânâsı olan bu manevi gerçekliklere vakıf olamaz. Dolayısıyla inancı da hiçbir zaman hakiki bir iman seviyesine yükselmez. O bakımdan, değerli okuyucularım, günlük hayatınızın her aşamasında ve özellikle de dinle ilgili işlerimizde samimi ve içten olmaya çalışmamız gerekir. Bu samimiyet ve ihlâs, işin özüdür. İhlâs, vera ve takva olmadan mânevi alemde nasip almak mümkün değildir.

Değerli okuyucularım,

İnsan maddi varlığı ile bu maddi alemde, ruhsal varlığı ile de diğer manevi alemde olmak üzere ebediyen varlığını sürdürecektir. **Öyle ise kişi, hem dünya mutluluklarını, hem ahiret mutluluklarını birlikte yakalayacak bir yol ve yöntem**

bulmak zorundadır. Bu güçsüz bu yazımda, insan mutluluğunun bir analizini yaparak, insana dünya ve ahiret mutluluklarını bir arada sunan yöntemin ip uçlarını vermeye çalıştım. Özellikle de işin can alıcı noktalarını sık sık vurgulamaya çalıştım.

Zihinlerinizde berrak fikirler olarak tebellür ettiğini sandığım bu fikirlerden de anlaşılacağı gibi **dünya ve ahiret mutluluklarının ikisinin birden bir arada elde edilebilmesi, ancak, Allahü tealanın iradesine tabi olup O'nun isteklerine göre yaşamakla sağlanabilir.** Rabbimizin bizden yapmamızı istediği şeyler toptan 120 kalem geçmez. Bu güçsüz bunları, "*İnsanı ve İslam'ı Doğru Anlamak*" adlı e-kitabımda bir liste halinde verdim. O, necis ve kötü şeyleri bize yasaklamış, nefsimizi terbiye ederek kendisini ve kendimizi tanımamıza yardımcı olacak güzel şeyleri de yapmamızı istemiştir. İnsan bunlara uyarsa dünya ve ahiretini kurtarmış olur. Bunlara uymazsa, doktorunun reçetesini yırtıp atan hasta gibi zararını kendi görür. Müdürünün emirlerini dinlemeyip kendi istediğince davranan bir memurun, iki de bir hakkında soruşturma açılarak nasıl başı dertten kurtulamazsa, kendi nefsinin isteklerine tabi olup dilediğince keyf, zevk ve sefa içinde sınır tanımadan yaşamak isteyen bir kişi de, her iki alemde hüsrana uğramaktan kendini kurtaramaz.

Değerli okuyucularım,

Allah (c.c.) bizlere Zatını ve nefislerimizi tanımayı nasip etsin. Bizleri kendine tabi, nefislerimize hakim kılsın. Bizleri nefislerimize uyarak hakir ve zelil düşürmesin. Bizleri her iki alemde de hayır ve iyiliklere kavuşmuş olan mutlu kullarından eylesin, bizleri hüsrana uğrayan zavallılardan eylesin!...

Dr. İsmail Ulukuş

Bu e-kitapla ilgili görüş, düşünce, öneri, tavsiye, soru ve eleştirilerinizi, aşağıdaki e-posta adresimizi kullanarak bize iletebilirsiniz. Bize yazmanız, bizim için bir sevinç kaynağı olacaktır. Lütfen rastladığınız hata ve yanlışları da bize bildirmekten çekinmeyiniz.

E-mail : bilgi@esinti.biz
Tel: 0242 344 58 69

Sitemizi ziyaret için lütfen tıklayınız:
● <http://www.esinti.biz>

YAZAR HAKKINDA

Bu kitabın yazarı Dr. İsmail Ulukuş, 1944 yılı Denizli doğumlu olup evli ve 4 çocuk babasıdır. İlk ve orta öğrenimini Denizli'de tamamlamış, 1969 yılında Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesinden mezun olmuştur. 1984 yılında aynı fakültenin Bitki Koruma Bölümünde doktorasını tamamlayarak Ziraat Bilimleri Doktoru oldu. Bitki hastalıkları üzerine çeşitli araştırmaları ve yayınları vardır. Halen emekli olup "**Yararlı Bilgiler Kapınız**", <http://www.esinti.biz> in yönetimi ile meşguldür.

Yazar, son zamanlarda, ülkemizde ve dünyadaki birçok sıkıntıların mânâ ve ahlâk değerlerimizdeki çöküntüden kaynaklandığının farkına vararak insanlarımızın mânâ ve ahlâk gelişimine katkıda bulunacak kitap ve yazılar kaleme almaya başlamıştır. Elinizdeki belge de bunlardan birisidir.

Okuduğunuz bu belge sizin mânevi hayatınıza bazı katkılarda bulunur ve size farklı bir bakış açısı kazandırır ise, lütfen onun yazarına da dua etmeyi unutmayınız.

Sitemizi ziyaret için lütfen tıklayınız:

• <http://www.esinti.biz>